

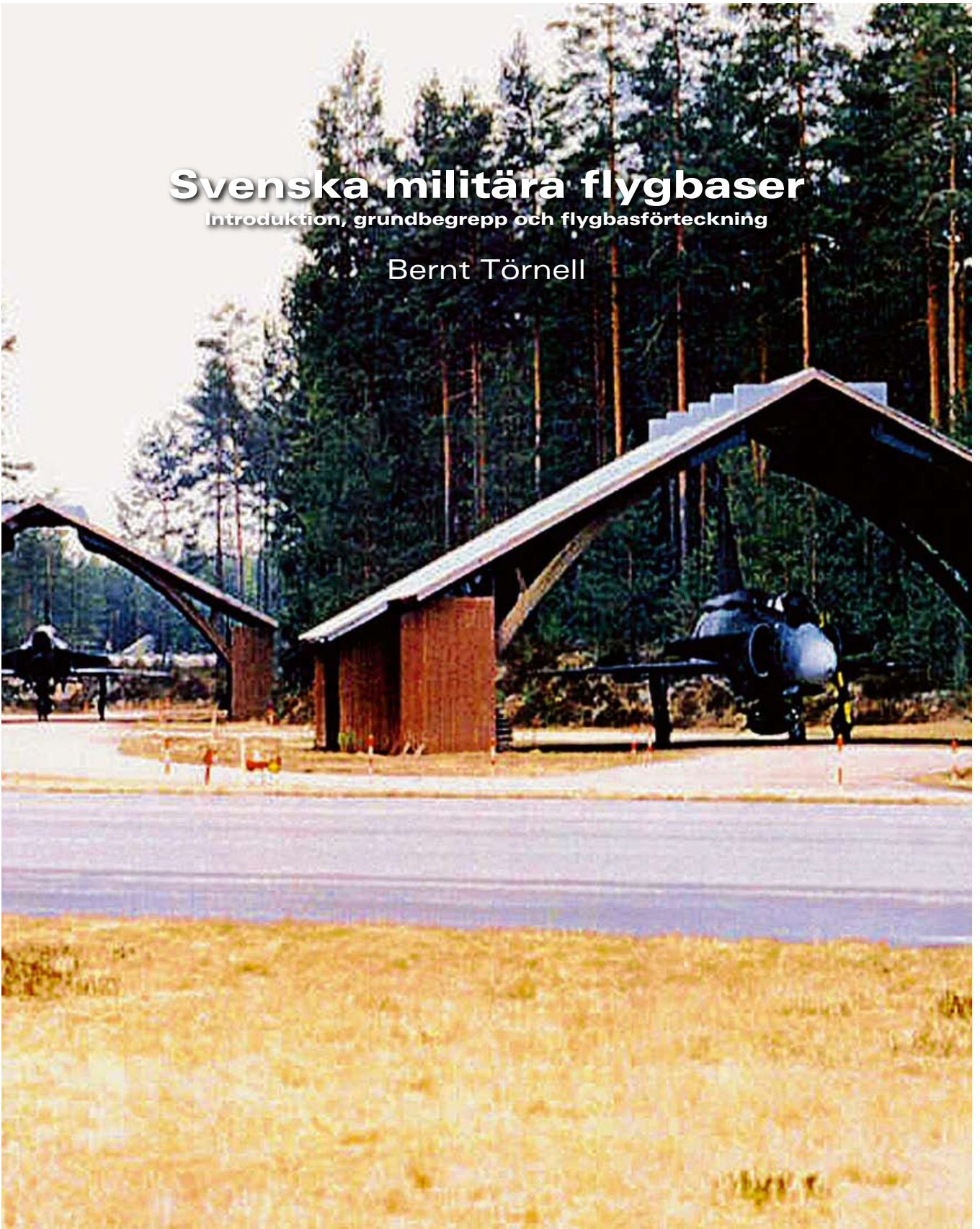
FORTIFIKATIONSVERKET

FORTV Rapport 2007:1

Svenska militära flygbaser

Introduktion, grundbegrepp och flygbasförteckning

Bernt Törnell

Flygbashistorikprojektet

Rapport Nr3

Förord

Föreliggande rapport syftar till att introducera ämnet svenska militära flygbaser, sammanställa de grundbegrepp som är av betydelse för flygbasverksamheten och förteckna de svenska militära flygbaser som har funnits genom tiderna.

Sammanställning av uppgifter om flygbaserna är inte någon en gång för alla färdig produkt, utan dynamisk genom att utökningar, rättelser och kompletteringar kommer till efterhand. Flygbasförteckningen har därför planerats för fortlöpande uppdatering när nya uppgifter tillkommer. Listan kommer att kompletteras med direkta länkar till dokument, kartor, ritningar och bilder för varje flygbas.

Rapporten kommer förhoppningsvis även att bidra till att stimulera intresset för de svenska flygbaserna och inspirera till fortsatt flygbasforskning.

Tomelilla i januari 2007

Bernt Törnell

Ytterligare information:

<http://www.luftbevakning.se>

<http://www.flygbas.se>

Bild 1, omslag. Två JA 37 Viggen från Blekinge flygflottilj i högsta startberedskap på Hultsfredsbasen 1993. (Foto: F 17)

Bilderna i denna rapport är från författarens arkiv, om inte annat anges.

Innehållsförteckning

Inledning	4
Vad menas med flygbas, flygplats och flygfält?	4
Sammanfattning av de svenska militärflygbasernas utveckling	4
Byggnation av flygbaser	9
Indelning av svenska militära flygbaser	10
Kodbeteckningar på flygbaser	10
Publikationer för flygbastjänsten	12
Begrepp inom flygbastjänsten	14
Förteckning över svenska militära flygbaser.....	18
Förkortningslista till flygbasförteckning	30
Fältnummerlista	31
FV-nummerlista	32
ICAO-kodlista	33
Litteraturförteckning	35

Flygbashistorikprojektet (FORTV Dnr 1043/05 Fast)

Eskilstuna
2007-02-05

Redigering: Bernt Törnell

Layout: Trafalgar.
Tryck och repro: Eskilstuna Offset

Inledning

De svenska militära flygbaserna har genomgått en omfattande och intressant utveckling och stora insatser har gjorts vid uppbyggnad, underhåll och användning av flygbaserna.

Utvecklingen kan studeras ur ett flertal olika perspektiv. Utgångspunkten och intresset kan t ex ligga i svensk och internationell historia, individ- och gruppaspekter, samhällets värderingar, organisationsstrukturer, personalkategorier, byggnadsteknik, teknisk utrustning, operativ ledning, hembygdshistoria, flyguppsdrag, en viss flygbas eller en viss tidsperiod.

Stommen i föreliggande rapport utgörs av förteckningar över definitioner, förkortningar och flygbaser. Definitions- och förkortningslistan är huvudsakligen hämtad ur den öppna publikationen RML-F (Regler för militär luftfart; mark, anläggningar och lokaler, del flygplatser och flygbaser) och Anbas (Anvisningar för basförband). Flygbasförteckningen är en egen sammanställning efter 20 års forskningsarbete och uppgifterna är hämtade från en stor mängd avhemsrigade handlingar vid krigsarkivet och försvarsmakten.

Vad menas med flygbas, flygplats och flygfält?

De grundläggande begreppen flygbas, flygplats och flygfält definieras i RML-F 2000 på följande sätt:

Flygbas	Flygplats med särskilda anordningar som utnyttjas för militära ändamål.
Flygplats	På land angivet område (med byggnader, anläggningar och utrustning) som avses för flygplans start, landning och rörelser i övrigt på marken.
Flygfält	Markområde med terrasserad yta avsett för flygplans start och landning samt inom och i direkt anslutning till detta normerade hinderfria ytor. På flygfältsytan anläggs normalt rull- och taxibanor. Till flygfältet hör speciella anordningar för att främja flygsäkerheten.

De officiella definitionerna av begreppet militär flygbas respektive militärflygplats är i detta sammanhang dock något för snäva, eftersom de utesluter en del kategorier av flygbaser som även de kan vara av historiskt intresse.

Flygbasförteckningen består av en stor mängd strukturerade uppgifter, vilket innebär att det kan vara svårt att skapa sig en helhetsbild och ett sammanhang genom att enbart läsa förteckningen. För att försöka tydliggöra bilden av flygbasernas utveckling har jag i förteckningen lagt till exempel på bl a tillfälliga och planerade flygbaser. Jag har också kompletterat rapporten med en kort sammanfattning av de svenska militärflygbasernas utveckling.

Sammanfattning av de svenska militärflygbasernas utveckling

Pionjärtiden

Perioden 1909 – 1939 kännetecknas av få och obetydligt utbyggda flygfält. Flygfälten bestod av öppna gräsytor och hinderröjning utfördes vid behov för att göra start och landning mindre riskfyllda. Armén respektive marinen hade från början hand om de fåtaliga flygplanen. Marinflyget, som hade en stark ställning inom militärflyget, använde enbart sjöflygbaser. Även där var flygplatsanläggningarna enkla.

Efter första världskrigets utbrott ställdes nya krav på armé- och marinflygets fältmässighet. För att kunna fullgöra bevakningsflygningar längs Sveriges gränser med de prestandasvaga flygplanen krävdes ombaseringar och markpersonal som servade flygplanen på de tillfälliga baserna. Sveriges första

krigsflygfält (Vänersborg och Boden) tillkom under första världskriget. Flyget deltog också alltmer i armé- och flottmanövrarna.

1926 bildades flygvapnet som egen försvarsgren, men mycket av självständigheten hos arméflyget och marinflyget kvarstod. Fem flygkårer sattes upp (F 1 – F 5) med förläggningsområden, hangarer, verkstäder och utbyggda flygplatser. Under 1930-talets första del tillkom även några övningsflygplatser (Vännäs, Rinkaby m fl). I 1936 års försvarsbeslut fastställdes att flygvapnet skulle byggas ut till att omfatta sju flygflottiljer, sju övningsflygplatser, fyra utbildningsanstalter, två centrala flygverkstäder och en förstärkt ledningsfunktion. Flygförbandens basering i krig, med spridning till särskilda krigsbaser, hade fått ökad aktualitet genom den internationella satsningen på bombflyg, men inget beslut togs i den frågan. Det blev vid den gamla krigsordningen. De landbaserade flygförbanden skulle skyndsamt ombasera från fredsflottiljerna till då rekognoserad jordbruksmark. På vintern skulle flygplanen förses med skidor och flyga till lämpliga frusna sjöar. Sjöflyget skulle spridas ut till tillfälliga platser vid kusterna och i insjöar.

Ett par larmrapporter från flygledningen 1937-1938 tydliggjorde dock att krigsflygplatser måste byggas ut redan i fredstid, för att inte flygvapnet skulle bli helt utslaget under de första timmarna eller dagarna under fientliga flyganfall mot Sverige. Kungl Flygförvaltningen (KFF) gavs hösten 1938 i uppdrag att utföra en rikstäckande totalinventering av lämpliga markområden för anläggande av krigsflygplatser. Undersökningsresultatet presenterades i mars 1939. Totalt hade man 180 tänkbara områden i landet, varav de lämpligaste 95 platserna kostadsberäknats. 40 krigsflygfält föreslogs för utbyggnad i en första etapp. Detta förslag fick revideras och riksdagen beviljade i juni 1939 medel till anläggande av 20 krigsflygfält, uppdelade på bakre (inne i landet) och främre basområden (nära kusten).

Bild 2. Flygfältet i Gråshult. Ordergivning före flygning framför ett flygplan av typ Fokker S 6 sommaren 1932. Fältet blev senare en del av Kungl Västgöta Flygflottiljs (F 6) flygfält i Karlsborg.

Beredskapstiden

I och med andra världskrigets utbrott 1939 prioriterades nybyggnad av krigsflygplatser och utbyggnad av flottiljflygplatser och civila flygplatser som en viktig del av försvarsupprustningen. Sveriges fåtaliga flygdivisioner fick order att skyndsamt ombasera till flygbaser som ansågs lämpliga för utgångsbasering för att försvara Sverige. Problemet var att det fanns mycket få flygfält att ombasera till under första krigsåret. Ett exempel på detta var 8-9 april 1940 när bombflygflottiljen F 1 vid Västerås/Hässlö skyndsamt skulle ombasera till Skåne och Västkusten och inta högsta krigsberedskap. Invasionen av Danmark och Norge pågick för fullt och F 1-divisionerna med sina tvåmotoriga B 3 (Junkers Ju 86) utgjorde en betydande del av Sveriges krigsflyg vid en fientlig invasion. Endast flygfälten vid Ljungbyhed (F 5) och Trollhättan (ASJA/SAAB) fanns att tillgå. Samtidigt var ombasering och spridning mycket viktig för att flygvapnet inte skulle bli utslaget redan vid en första fientlig anfallsvåg.

Markpersonalen tillhörde under månaderna efter krigsutbrottet den flygdivision som tillfälligt baserades vid en krigsbas och markstyrkan förflyttades på landsväg och järnväg mellan flygfälten. 1940 krigsorganiserades flygvapnets markstyrkor fullt ut. Flygbaserna bildade s k basgrupper om tre flygfält, enligt engelsk modell med "Satellite Airfields". Basgruppen bestod av en basgruppsstab och tre stationsavdelningar. Stationsavdelningen var i sin tur uppdelad på 2-4 stationskompanier. Basgrupperna var inte permanent baserade i fält, utan skulle omgruppera till sitt område först när beredskapsläget krävde det. Stationskompanierna skulle åka ut snabbt för att förbereda flygfälten och mottagandet av basgruppens huvuddel. Ansvaret för basgrupperna med dess flygfält tilldelades de olika flygflottiljerna.

1942 hade flygvapnets vuxit kraftigt och man ansåg det nödvändigt att göra en omorganisation av flygbasverksamheten. Landet indelades i flygbasområden (flybo), där ett antal flygflottiljer och basgrupper ingick. En annan nyhet var att arméns lokalförsvarsförband fick till uppgift att sätta upp flygfältsplutoner vid flygvapnets krigsflygbaser. Arméns flygfältspluton var mer stadigvarande förlagd vid flygbasen, även då ingen flygverksamhet skulle förekomma och tog över ansvaret för krigsflygfältets skötsel och bevakning.

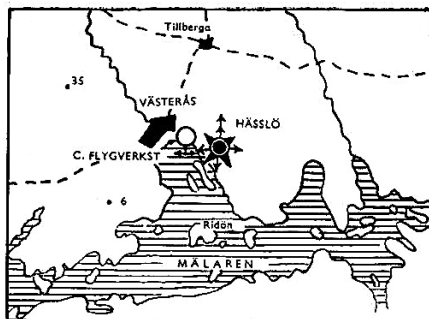
Sammanlagt byggde man under beredskapstiden ut 39 st krigsflygfält och förbättrade successivt redan befintliga militära och civila flygplatser.

Bas 60

Flygbassystemet Bas 60 infördes på 1950-talet för att möta kalla krigets krav och teknikutvecklingen med jetflygplan mm. Permanent belagd rullbana (start- och landningsbana), ca 2000 m lång, byggdes. Minst en reservvägbas byggdes för flygbasen. En basbataljon (Basbat 60) organiserades för att bemanna varje Bas 60 ordinarie krigsflygbas (O-bas). Basområdet utökades till några kvadratmil och flygbasens olika funktioner grupperades med stor spridning inom detta område. En skyddad kommandocentral (KC) byggdes några kilometer från flygfältet för ledningen av flygbasens operativa verksamhet.

Flygplanen fick mer spridd placering mellan uppdragen genom att flygplansplatserna delades upp på tre områden. Vid rullbanan främre klargöringsområden (Framom) för jaktflygplan i högsta startberedskap. Ett bakre klargöringsområde (Bakom) 1-2 km från flygfältet, där attack- och spaningsflygplanen klargjordes för uppdrag. Cirka 5-10 km från fältet placerades flygplan i ett uppställningsområde (Uom) för mer omfattande översyn och reparation eller som reserv. Vid de ordinarie krigs- och övningsflygbaserna fanns mellan krigsförbandsövningarna (KFÖ) och förhöjd beredskap en bastropp på 8-10 personer fast placerade vid flygbasen för klargöring av enstaka flygplan och skötsel av flygplatsen.

Bas 60-utbyggnaden var mycket omfattande och den blev helt klar först i mitten på 1970-talet.

Västerås-Hässlö

Militär landflygplats.
Höjd över havet: C:a 8 m. | Lat.: 59° 35' N.
Long.: 16° 39' O.

Belägenhet:

Vid Hässlö c:a 6 km. SO om Västerås.

Flygfältet:

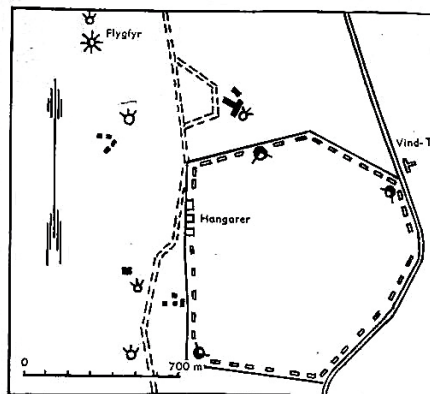
1. Storlek: N-S 1100 m. O-V 1100 m.
2. Markbeskaffenhet: Gräsvall på lös lerbotten.
3. Vindriktningsvisare: Vind - T och vindgösar.
4. Märkning: Gränsmärken på var 100:de meter.

Hinder:

1. 500 m. NV: Radiomaster; hinderljus.
2. 125 m. NV: Byggnader; hinderljus.
3. V-gränsen: Byggnader, skogshöjd; hinderljus.

Flygplatsbelysning:

1. Flygplatsfyr: På en av radiomasterna NV om flygfältet.
2. Gränsljus: Gula ljus på gränsmärkena.
3. Hinderljus: Röda ljus. (Se ovan.)
4. Flodljus: 3 st. fasta flodljus.

5. Vindriktningsvisare: Vind - T med blått ljus vid NO-gränsen.
Belysningsanordningarna ländas på därom gjord framställning.

Utrustning:

1. Hangar: Två. Dim. 40x25 m. Port 40x5,5 m. (1937.)
2. Radiotjänst: Militär radiostation.
3. Väderlekstjänst: Militär flygväderlekstjänst.
4. Drivmedelsförråd: Bensin och oljor av gängse kvaliteter och fabrikat.
5. Reparationsmöjligheter: Militär flygverkstad.

Administration:

Förvaltning: Kungl. Västmanlands Flygflottilj. Tel. Västerås 25 96.

Anmärkningar:

Därest så lämpligen kan ske, skall, i fall landning å flygplatsen tillämnas, anhållan därom i förväg göras till chefen för flygvapnet.

Bild 3. Beskrivning över Västerås-Hässlö militära flygplats 1937. De svenska landflygplatserna var före andra världskriget vanligtvis gräsflygfält. (Flygkalendern 1938)

Bas 90

Bas 90 var ett nytt flygbaskoncept för större rörlighet och ökad flexibilitet i flygbastjänsten under beredskap och krig. Bas 90-uppbyggnaden startade i mitten av 1980-talet. En ny bataljonsorganisation skapades för Bas 90 krigsflygbaser och benämndes Basbataljon 85 (Basbat 85). Grupper för klargöring av flygplan, flygledning, samband, flygbassäkerhet, flygfältshållning med mera, skulle snabbt kunna omgruppera till de rullbanor som för tillfället bedömdes vara mest lämpliga att ta emot landande flygplan. Flygbasen kompletterades med fler landningsmöjligheter och fler utspridda flygplansplatser.

En del tidigare ordinarie flygbaser övergick tillsammans med civila flygplatser till att vara sidor eller reservbaser till Bas 90-baserna. Inom flygbasområdet kompletterades huvudbanan med några kortbanor och någon smalbana. Särskilda uppställningsplatser för stora transportflygplan tillkom vid en del Bas 90-fält. Äldre reservvägbaser inom basområdet byggdes i vissa fall om till smalbanor. Ledningssystemet datoriserades successivt och i sambandsfunktionerna installerades motsvarande ny teknik.

En skyddad bascentral (BasC) inrättades vid huvudbasen för övergripande ledning av flygbasbataljonen. Ett provisorium med BasC i befintlig militärbarack eller i tillfälligt inhyrd byggbarack skulle efterhand ersättas med en skyddad bunker. Den relativt långsamma utbyggnadstakten medförde dock att endast en del flygbaser hann erhålla en permanent BasC-bunker före nedläggningen av Bas 90. Kommandocentralen (KC) moderniserades med bl a ny teknisk utrustning. Tjänstgörande klargöringschef placerades i KC, istället för att som tidigare ha haft sin uppehållsplat vid klargöringsområde. Bas 90-epoken blev kort på grund av omvärldsförändringarna efter kalla krigets slut och avbröts i mitten av 1990-talet. Bas 90-systemet är nu helt avvecklat.

Nätverksbaserat försvar i internationell samverkan

Efter kalla krigets slut och den förändrade hotbilden mot vårt samhälle ställdes helt nya krav på ett effektivt försvar. Det föråldrade invasionsförsvaret ersattes med det nätverksbaserade försvaret (NBF), ett mobilt, flexibelt och litet försvar som skall kunna verka internationellt i samverkan med andra länder. För flygstridskrafternas del (nytt namn på flygvapnet) följde en mellanperiod på 1990-talet. Flygförbanden skulle med enhetsflygplanet JAS 39 Gripen ställas om till den nygamla uppgiften att ge direkt flygunderstöd (DFU) till markstridskrafter och luftförsvarsuppgiften blev nedprioriterad till en sekundär förmåga. På flygbassidan planerades en bantad organisation (Bas 2000). Planerna utmynnade i 3–4 rikstäckande flygbasbataljoner (senare minskat till endast en flygbasbataljon) och med självständigt opererande kompanier och plutoner (Basbat 04).

Planeringen för Basbat 04 övergavs i början av 2000-talet och den nuvarande organisationen med en internationellt insatsanpassad flygplatsenhet började utvecklas. Flygplatsenheten (FE, Basbat 08/T) skall med kort varsel kunna operera från strategiska respektive taktiska flygbaser både nationellt och internationellt. Enheten är utrustad med ett flygbassystem för rörlig ledning, vilket innebär att arbetspositioner och teleteknisk utrustning är placerade i flygtransportabla containrar. Mobila, trådlösa datorsystem, satellit- och IP-kommunikation (Internet), kompatibla med utländska system, kopplas upp mot omvärlden. Övrig flygbasmateriel kännetecknas också av mobilitet. Exempel på snabbt omgrupperingsbar materiel är tälthangar samt höj- och sänkbart flygledningstorn monterat på släpvagn.

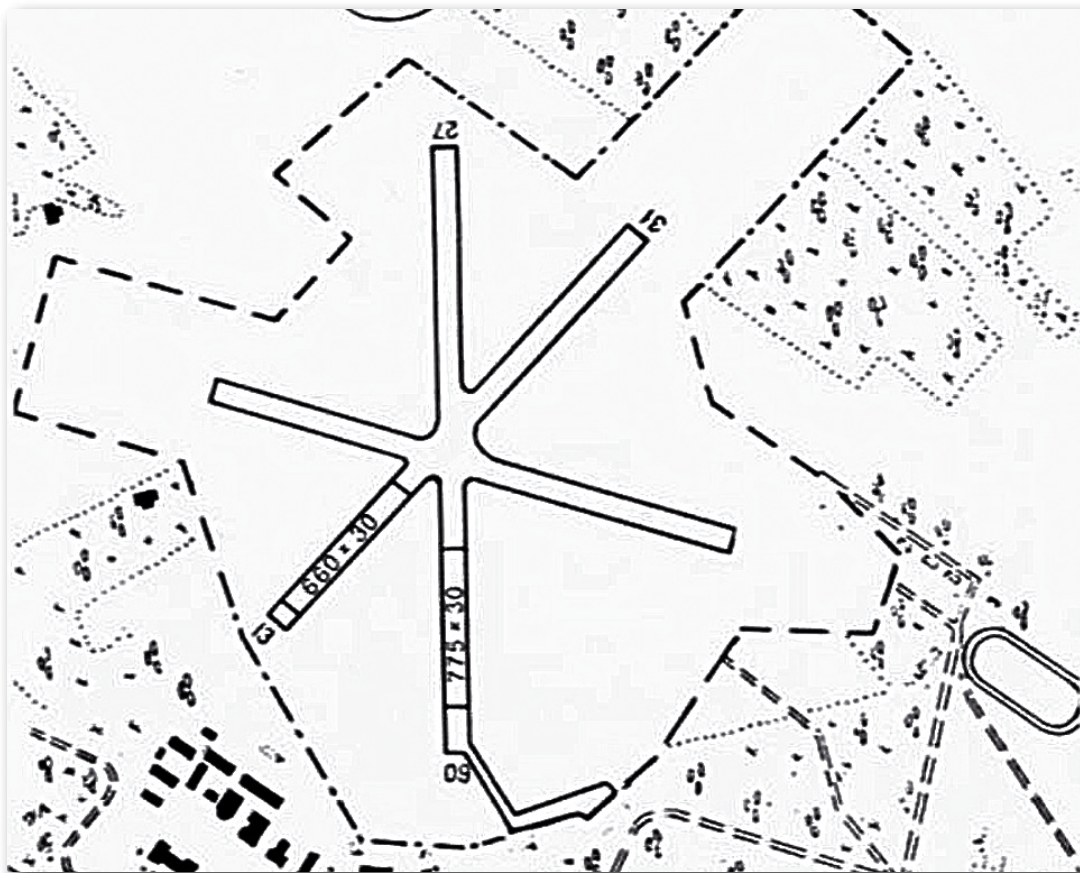

Bild 4. Militärt flygfält med permanenta rullbanor 1940.

Byggnation av flygbaser

Planeringen av flygbasutbyggnad startar med att Fortifikationsverket utreder kommande flygbasprojekt i samråd med Försvarmakten och Försvarets Materielverk. Därefter upprättas investeringsplaner för anslagsframställningar och medverkan i aktualiseringen av Försvarmaktens programplaner. När beslut fattats om flygbasutbyggnad börjar projekteringsarbetet och att i samråd med försvaret utveckla flygbasens framtida utformning.

Vid rekognosering och projektering av flygbaserna måste förutom rent operativa aspekter även miljövårdsaspekter (t ex risk för bullerstörningar och vattenföroreningar) beaktas. Det är inte ovanligt att ett 20-tal alternativa lägen behövde undersökas innan den slutliga lokaliseringen kunde fastställas.

De militära flygfälten har utvecklats mycket sedan pionjärtiden under tidigt 1900-tal. De första flygplanen i försvarets tjänst hade mycket blygsamma krav på start- och landningsbanor och ett någorlunda jämnt gräsfält med några hundra meters längd var fullt acceptabelt. De plana isbanor som vintertid erbjöds på sjöarna var av högsta klass under dåtida förhållanden. För Kungl fälttelegrafkårens flygavdelning, före flygvapnets bildande, hade de gamla exercisfälten så goda baseringsmöjligheter att några speciella anläggningsarbeten för flygfält inte erfordrades. Först i mitten av 1930-talet, då flygvapnet utökades med snabbare och tyngre flygplan, påbörjades utbyggnad av flygfälten vid några flottiljer, bl a F 4, F 6, F 7 och F 8.

Inför hotet av ett kommande världskrig inleddes 1939 arbeten med utbyggnad av ett större antal krigsflygfält. För att höja beredskapen på dessa fält som inte hade gräsytor som var nog bärkraftiga för flygverksamhet anlades med början 1940 särskilda start- och landningsbanor med permanentbeläggning, s k rullbanor. De första rullbanorna på våra militära flygfält lades ut i form av en stjärna eller en likbent triangel. Vid denna tid måste nämligen flygplanen på grund av sin känslighet för sidvind starta och landa i relativt rak motvind.

Med jetplanens införande 1946, de första operativa var De Havilland Vampire J 28A och SAAB J 21R, förändrades situationen radikalt. På grund av den höga start- och landningshastigheten krävdes avsevärt längre banor, men i gengäld var jetplanen mindre sidvindskänsliga, vilket medförde att man nu normalt kunde nöja sig med en enda rullbana. Standardlängden blev 2 000 m och bredden ca 40 m för flottiljflygfält och 25 m för krigsflygfält. Som reservflygfält kunde man använda vägsträckor med en belagd bredd på ned till 12 m. För flygplanens rangering på marken byggdes taxibanor samt uppställningsplatser med anordningar för flygplanens försörjning med drivmedel, ammunition och elkraft.

Det ursprungliga gräsfältet existerar numera i form av ett flygstråk som omger rullbanan. Flygstråket är till för att säkerställa tillräcklig hinderfrihet och möjligheter till nödlandning. Vid flygning i mörker och dåligt väder krävs flygfältsbelysning och teleteknisk utrustning för att möjliggöra säker start och landning.

Kraven på banornas bärighet har genom åren tenderat att öka. De modernare krigsflygplanens höga hjultryck och landningshastighet har medfört så höga krav på rullbanans bärighet att flertalet militära flygfält även kan ta emot civila trafikflygplan och tunga militära transportflygplan.

Indelning av svenska militära flygbaser

Det finns ett flertal olika slags svenska militära flygbaser. Flygbaser kan också indelas på många olika sätt. I denna rapport används följande indelning i tolv kategorier:

1. Flottiljflygplatser (motsv)
2. Krigsflygbaser/Övningsflygbaser
3. Övriga militära flygfält
(T ex reservflygfält, utan fasta anordningar för flygbasering)
4. Reservvägbaser/Reservstartstråk/Kortbanor/Smalbanor
(Vägbas, reservvägbas, reservstartstråk, kortbana eller smalbana på allmän väg. Kortbana eller smalbana vid flygbas, d v s ej på allmän väg)
5. Civila flygplatser med militär användning
6. Virtuella, fiktiva flygbaser
7. Planerade flygbaser
(Flygbaser som inte byggts)
8. Luftballongfält
9. Isbaser
(Endast basering vintertid och när isförhållandena så medgav)
10. Sjöflygbaser/Isbaser
11. Helikopterbaser
(Helikopterflygfält, helikopterplatta, landningsplats för helikopter)
12. Flygbaser i utlandet vid försvarsmaktens internationella flyginsatser

Kodbeteckningar på flygbaser

Det har genom åren funnits ett flertal olika beteckningssystem på de militära flygbaserna. Det vanliga sättet att beskriva läget på en flygbas i förkortad form är att fastställa ett bestämt geografiskt Ortsnamn nära flygbasen som flygplatsnamn och komplettera det med en kodbeteckning. Flygbasens kodbeteckning gav ortnamnet en närmare bestämning av vad för typ av anläggning (flygbas) som finns på platsen och vilket slags flygbas det gäller (exempelvis krigsflygplats). Ett problem som uppstod vid andra världskrigets utbrott 1939 var att en stor del av flygbasernas läge skulle hemlighållas. Man fick inte längre prata om eller skiva lägesnamn. Under beredskapstiden var det förbjudet och straffbart att ange kodbeteckningar och något om verksamheten på flygbaserna. Undantaget var i hemliga skrivelser och vid planeringssamtal mellan behöriga personer.

Flottilj- och flygkårsbeteckningar

Regementsnamn har funnits i många hundra år. När flygvapnet bildades 1926 tilldelades de nya flygkårens namn och kårnummer. Ett exempel på detta är Kungl Jämtlands flygkår, F 4. Vid flygvapnets expansion tillkom många nya flygflottiljer och flygkårens blev ombildade till flygflottiljer. Totalt fanns i slutet av 1940-talet 18 flygflottiljer (F 1–F 18) och en flygbaskår (F 21). Flottiljnumren blev redan på 1930-talet en allmän beteckning på flottiljflygplatserna. På en del övningsbaser upprättades flottiljdetachement som t ex F 5Y på flygfältet vid Nybro, öster om Ystad.

Områdesrelaterade koder på övningsflygbaser

Dessa koder var tre- eller fyrstelliga och började användas på övningsflygplatser under 1930-talets första år. Exempel: Övningsflygbasen i Rinkaby betecknades SRy, vilket utlästes Skåne, Rinkaby. Kalix-basen blev ÖNKa, Övre Norrland, Kalix.

Arbetsplatsnummer och fältnummer på krigsflygbaser

De olika krigsflygbasernas existens och geografiska läge skulle i princip totalt hemlighållas för omvärlden. Det var utgångsläget vid krigsutbrottet 1939. I kommunikationen mellan försvarsmyndigheter och fältförband måste man alltid exakt veta vilken krigsflygbas man avsåg. Det räckte givetvis inte att i t ex ordergivning meddela: ”Tidsnummer 3.10.1941.0315. Från ÖB, mottagare Chefen F 1: Giv akt, 3:e divisionen F 1, Ombasering till en krigsbas i Mellansverige”.

Vid nyanläggning och fortsatt utbyggnad av hemliga krigsflygbaser fastställde Flygförvaltningens byggnadsavdelning ett tillfälligt arbetsplatsnummer för respektive flygfältsbygge. Beteckningen på det färdigställda krigsflygfältet var ett fältnummer som fastställdes av flygvapnet. Arbetsplats- och fältnummer överensstämde normalt inte.

Första krigsåret hösten 1939 – sommaren 1940 fanns endast några få krigsflygplatser som hunnit bli någorlunda utbyggda. Efter att ha börjat med en hybrid av områdesrelaterade koder och fältnummer (t ex Vg 9), upprättades en strikt hemlig fältnummerlista över befintliga och planerade krigsflygplatser och i planeringsunderlagen fastställdes ett bestämt geografiskt (hemligt) platsnamn. Ortsnamnet anknöt till gårds- eller bynamn på platsen där krigsflygfältet byggdes. Exempel på fältnummer: Fält 1 (Björka).

Fältnumren behölls fram till 1975. I Bas 60-systemet hade ett flertal av de tidigare krigsflygfälten övergått till att vara öppna övningsflygbaser, civila flygplatser eller också hade flygverksamheten lagts ned permanent. Samtidigt byggdes ett stort antal nya krigsflygbaser runt om i landet. Sekretessen kring fältnumren togs efterhand bort, men att nämna ortnamn eller läge för ej behöriga var hela tiden en straffbar handling.

C-nummer

Civila flygplatser som skulle användas av flygvapnet som krigsflygbas tilldelades under andra världskriget särskilda civilnummer (C-nummer). Vid utbyggnadsarbeten erhöll även dessa flygbaser tillfälliga arbetsplatsnummer (se ovan).

Kodnamn

FAR-koder (Fast Anropssignal för Rapportering inom luftförsvaret) har tilldelats luftförsvarets anläggningar/förband som täcknamn för att inte röja verksamhetens syfte och inriktning. Dock har jag till helt nyligen inte känt till om även flygbaserna tilldelats täcknamn. Efter att ha studerat f d hemlig handling H 1746/62 med rubriken Bestämmelser för basering på krigsbaser i övre Norrland 1963 som inkom till flygstaben 12/12 1962, kan jag konstatera att täcknamn förekommit för flygbaser.

I avsnittet om krigsflygbaser står följande:

Kallax Ripan
Fält 28 Skatan
Fält 32 Labben
Fält 40 Svärtan
Fält 41 Storken
Fält 42 ”Norrlandstornet”
Fält 44 Räkan
Fält 46 Musslan

FV-nummer

FV-flygbasnummer (01-) infördes 1975 för de flygbaser som då fortfarande användes av flygvapnet i fredstjänsten, under övningar och vid eventuell beredskap och krig. 1999 gjordes FV-numren tresiffriga, genom att en nolla sattes först (001-). Eftersom de flesta av dessa flygbaser avvecklats, har beteckningssystemet nu förlorat sin aktualitet.

FORTV-beteckning

Fortifikationsverket (FORTV) har en egen flygbasnumrering som används vid verkets projekt och vid förvaltning av de militära flygbaserna.

ICAO-kod

ICAO (International Civil Aviation Organization) system för flygplatskoder. Koderna används globalt för civila och militära flygplatser.

Koordinatsystem

Flygplatskoder och ortnamn har inte varit tillräckliga när man behövt ange ett mer exakt läge på en flygbas och dess olika grupperingsplatser. Före ca 1946 hade man enbart generalstabskartor att tillgå för närmare lägesangivning, vilket även förutsatte att uppgiftsmottagaren hade samma slags kartor och helst samma upplaga. Flygvapnet införde därefter Georef-koordinater, som gav säkrare men inte särskilt exakt lägesbestämning. Numera har försvarsmakten övergått till ett allmängiltigt internationellt X,Y-koordinatsystem som uppfyller kraven på säker och exakt lägesbestämning.

Publikationer för flygbastjänsten

Det finns ett antal publikationer som beskriver hur verksamheten skall bedrivas vid en flygplats med militär flygverksamhet. Vid nyplanering samt för fortlöpande drift och underhåll av flygplatser behövs bl a tillgång till en eller flera av nedanstående publikationer (utgivare är Försvarsmakten om inte annat anges):

RML-F

Regler för militär luftfart; mark, anläggningar och lokaler, del flygplatser och flygbaser. En grundläggande regelsamling för flygbastjänstens bedrivande.

AIP (MIL AIP samt AIP-SVERIGE)

MIL AIP (Military Aeronautical Information Publication) innehåller uppgifter om militära och vissa civila flygplatser. Vidare finns uppgifter om flyghinder, sambands-, väder- och räddningstjänst, flyg-

Bild 5. På krigsflygbaserna skulle flygplanen spridas ut och kamoufleras. Här dras en B 16 Caproni ut från en maskerad uppställningsplats med handkraft, ca 1941.

trafikledning, luftrummetts utformning, navigerings- och landningshjälpmedel mm Den civila mot svarigheten till den svenska MIL AIP är AIP-SVERIGE.

Uppgifter enligt RML-F, som är nödvändiga för att bedriva flygtrafik på militära flygplatser, publiceras i MIL AIP.

OSF

Ordnings- och säkerhetsföreskrifter för militär luftfart (OSF) behandlar erforderliga föreskrifter för militär luftfart.

FORTV tekniska regler

Fortifikationsverket (FORTV), i egenskap av ägare och fastighetsförvaltare, ger ut regler för anskaffning, vidmakthållande och avveckling av försvarsfastigheter (inklusive militära flygplatser). FortV skriver även riktlinjer för drift och löpande underhåll, i samråd med Försvarsmakten.

OSM

Ordnings- och skydds-föreskrifter för flygmaterieltjänst (OSM) innehåller de viktigaste ordnings- och säkerhetsföreskrifterna av allmän art som har betydelse för flygmaterieltjänsten. I publikationen ingår bl a föreskrifter för uppställning av flygplan och helikoptrar. OSM upprättas och hålls aktuell av Försvarets materielverk (FMV).

BVKF

Försvarsmaktens gemensamma bestämmelser för åtgärder mot brand- och explosionsfara, vattenförorening och kemisk hälsopåverkan från brandfarliga varor m m (BVKF).

I BVKF finns gemensamma säkerhetsbestämmelser för verksamhet med brandfarliga varor inom Försvarsmakten. Publikationen utges av Försvarsmaktens underhållscentrum (FMUHC) i samråd med Sprängämnesinspektionen (SÄI).

IFTEX

Instruktion för förvaring och transport av försvarets explosiva varor (IFTEX) innehåller för Försvarsmakten gemensamma föreskrifter och anvisningar för förvaring och transport av försvarets explosiva varor i fred

SäKI

Försvarsmaktens säkerhetsinstruktion för vapen och ammunition m m (SäKI) består av en serie böcker. SäKI Flyg benämns RML-D-3.

Handbok Brand Försvarsmakten

Bestämmelser för brand- och räddningstjänsten inom Försvarsmakten. Handboken upprättas och hålls aktuell av FMV i samråd med berörda myndigheter.

Publikationer för flygbastaktik och materiel

Doktrin för luftoperationer 2003

Taktisk anvisning Flygbasbataljon 2004

TOEM Flygbasbataljon 2004

U TOEM Flygbas 2008

Övriga publikationer

Handbok flygengelska (H Flygengelska)

Begrepp inom flygbastjänsten

Begrepp	Förklaring
ACL	Altimeter Check Location
ACN	Aircraft Classification Number. En siffra som anger flygplans belastning på underlaget. Jfr PCN
AFIS	Aerodrome Flight Information Service. Verksamhet med uppgift att lämna upplysningar av betydelse för luftfartyg vid icke kontrollerad flygplats
AIP-SUPPLEMENT	Meddelande innehållande information om förändringar som är av omedelbar betydelse för luftfart. Den militära motsvarigheten betecknas MIL NOTAM
AIP-SVERIGE	Civil motsvarighet till MIL AIP. Jfr MIL AIP
AIS	Aeronautical Information Service. Informationstjänst för luftfart
ANS	Sammanfattande benämning för Flygtrafikledningstjänst (ATS), Flygräddningstjänst (SAR), Informationstjänst för luftfart (AIS), Teletjänst för luftfart (COM), Meteorologisk tjänst för luftfart (MET)
ARP	Aerodrome Reference Point. Referenspunkt för flygplats (flygbas), positionsangivelse
ATL	Automatisk landsomfattande förmedling av teletrafik i försvarets telenät (FTN)
ATN	Automatisk förmedling av teletrafik i publika telenätet
ATS	Air Traffic Service. Flygtrafikledningstjänst. Sammanfattande benämning på flygkontrolltjänst, flygrådgivningstjänst, flyginformationstjänst och alarmeringstjänst
ATS-lokal	Särskilt anordnad lokal för ATS
Axellast	Belastning från en axel med två eller flera hjul
Bana	Se <i>Rullbana</i> respektive <i>Taxibana</i>
Bana 00	Rullbanans riktning uttryckt i dekadgrader
Banbörjan	Början av den del av rullbanan som är användbar för start, sett i startriktningen
Bankantmarkering	Målad linje som utmärker rullbanans yttre begränsning i sidled
Bankantljus	Ljus anordnande längs en bana för att utmärka dess riktning och bredd
Banklass	Klassindelning av militära flygplatser (utgående från krav på rullbanan)
Banljus	Sammanfattande beteckning för bankantljus, tröskelljus och banändljus
Banlängd	En rullbanas fullbreddslängd. Se även underavdelningarna för banlängd: Belagd banlängd, Normenlig banlängd, Nominell banlängd och Verklig banlängd
Banmarkeringsskärm	Skärm som markerar bantröskel samt återstående banlängd
Bannummermarkering	Siffror/bokstäver målade på rullbana i anslutning till bantröskel
Banslut	Slutet av rullbanan, sett i start-/landningsriktningen
Banstråk	Ett fastställt område som omger en rullbana och dess utrullningsområde, avsett för att reducera risken för skada på flygplan som oavsiktligt lämnar rullbanan. Banstråk indelas normalt i inre och yttre stråk. Stråkskall uppfylla normerade krav på lutningar både i längd- och tvärlängd
Bansynvidd	Den sträcka över vilken föraren i ett luftfartyg på rullbanans centrumlinje kan se banans dagermarkeringar eller bankantljus
Bantrafikljus	Bantrafikljus används för att reglera egen (intern) trafik
Bantröskel	Se <i>Tröskel</i>
Banändljus	Ljus som markerar slutet av en rullbana
Bascentral (BasC)	Den plats på en huvudbas varifrån huvuddelen av flygbasbataljonens verksamhet, på såväl kort som lång sikt, leds och samordnas
BCL-F	Bestämmelser för civil luftfart på flygplatser. Utges av Luftfartsverket
Belagd banlängd	En rullbanas längd räknat mellan banbörjan och banslut
Berghangar	Fortifikatorisk anläggning vid flygbas som utnyttjas för service, reparation och uppställning samt tidvis för klargöring av flygplan
Bergtunnel	Fortifikatorisk anläggning vid flygbas avsedd för uppställning av flygplan
BestSbFV	Bestämmelser för sambandstjänsten i flygvapnet
Bevakningsområde	Område inom vilket enskild eller förband ansvarar för bevakning
BFT	Bestämmelser för flygtrafikledningstjänsten. Utges av Luftfartsverket
Bifyled	Flygledare som inom ledningsstab fullgör flygtrafikledningstjänstens uppgifter inom fackområdena ATS, AIS och SAR
Boggielast	Total belastning från dubbelaxel med fyra eller flera hjul
BRI	Brand- och räddningsinstruktion för respektive flygplantyp
Bärighet	Högsta last, enstaka eller ackumulerad som kan accepteras med hänsyn tagen till risk för uppkomst av sprickor och deformationer. Uttrycks i enheten PCN. Flygplans belastning på underlaget anges i ACN
Devieringsplatta	Omagnetisk platta för uppställning av luftfartyg vid deviering av magnetkompass
Dispens	Tidsbegränsad avvikelser från RML-F norm
Divergens	Inflygningsområdets yttre begränsningslinjers vinkel mot rullbanans längdriktning
DME	Distance Measuring Equipment. Radiomottagare/sändare på marken i kombination med sändare/mottagare i luftfartyg som gör det möjligt att på instrument i luftfartyget avläsa avståndet till sändaren
Exceptionellt värde	Avvikelse från normalt värde som måste prövas av FLYGI i varje särskilt fall
Flottiljflygplats	Flygplats vid flygflottilj (motsvarande) med flygfält, anläggningar och anordningar för luftfart i fred

Flygbas	Flygplats med särskilda anordningar som utnyttjas för militära ändamål
Flygbasgrupp (Bas 90)	Flygbasgrupp omfattar en huvudbas och ett antal sidobaser och/eller reservbaser
Flygbasområde (Bas 90)	Det område inom vilket ett basförband bedriver bastjänstverksamhet och har områdesansvar
Flygfält (Def-1 Anbas)	Område avsett för flygplans start och landning. Normalt anläggs rull- och taxibanor
Flygfält (Def-2 RML-F)	Markområde med terrasserad yta avsett för flygplans start och landning, samt inom och i direkt anslutning till detta, normerade hinderfria ytor. På flygfältsytan anläggs normalt rull- och taxibanor. Till flygfältet hör speciella anordningar för att främja flygsäkerheten
FLYGI	Militära flyginspektionen
Flygmätning	Med flygburen mätutrustning utförd kontroll av radionavigeringsanläggnings flygoperativa prestanda
Flygplanplats	Plats avsedd för klargöring, beredskapshållning, service, reparation eller uppställning av flygplan
Flygplanväg	Väg på vilken flygplan avses bogseras. Jfr Taxiväg
Flygplats (Def-1 Anbas)	Område med flygfält samt tillhörande byggnader och anordningar för flygplans start och landning
Flygplats (Def-2 RML-F)	På land angivet område (med byggnader, anläggningar och utrustning) som avses för flygplans start, landning och rörelser i övrigt på marken
Flygplatschef	Person som har flygsäkerhetsansvar enligt RML-F
Flygplats höjd över havet	Höjden för den högsta punkten inom start- och landningsområdet över havet, mätt från havets medelnivå
Flygplatskategori	Kategori till vilken flygplats med civil luftfart hänförs för dimensionering av brand- och räddningstjänst
Flygplatsljus	Ljus anordnade på och i anslutning till flygplats
Flygplatsljussystem	Sammanfattande benämning på ljus anordnade för luftfartygs visuella orientering i närheten av eller på flygplats i samband med landning och start
Flygtrafik	Flygplans rörelse i luften eller inom flygplats manöverområde
FM	Försvarsmakten
FMRP	Fast markradiopejllutrustning. (Pejl)
FMV	Försvarets materielverk
Fordonsväg	Väg avsedd för fordon
FORTV	Fortifikationsverket
Fpl	Flygplan
FTN	Försvarets telenät. Ett för Försvarsmakten gemensamt landsomfattande telenät som används för att överföra ljud, text, bild och data. Jfr ATL
FTK	Flygtaktiskt kommando
FV	Flygvapnet
Fältyta	Terrasserade markytor som omger rull- och taxibanor. Fältytan består av stråk, utrullningsområden, röjda ytor samt obelagda skuldror
Färdområde	Färdområde (Air-side) består av manöverområden för huvudbana, kortbana och taxibana samt taxiväg, flygplanväg och plattor/uppställningsplatser
Glidbana	Flygbaneprofil avsedd att ge vägledning i höjddled under slutskedet av en inflygning
Godkänd flygplats	Sammanfattande benämning på av LfV godkänd civil allmän och enskild flygplats samt militär flygplats som av FM upplåtits och av LfV godkänts för civil luftfart
GPS	Global Positioning System. Satellitnavigeringssystem
Grundlinje	Rullbanans centrumlinje med förlängning
Grupperingsplats	Plats för förbandsenhets insats, beredskap eller vila. För vissa enheter utnyttjas bakre och främre grupperingsplats
Hinder	Föremål eller delar av föremål som genomtränger en hinderfri yta
Hinderfria ytor	Definierade undre begränsningsytor (markytor alternativt horisontella eller lutande plan i rymden) i anslutning till rullbana eller sättningsplats
Hinderljus	Markeringsljus med fast eller blinkande sken som utmärker hinder utgörande fara för flygplan/helikopter
Hkp	Helikopter
Helikopterflygplats	På land, vatten eller byggnad angivet område (med byggnader, anläggningar och utrustning) som helt eller delvis avses enbart för helikopters landning, start och rörelse i övrigt. Jfr Flygplats
HKV	Försvarsmakten/Högkvarteret
Horisontell yta	Horisontell hinderfri yta över flygplats, definierat till utsträckning och höjd
Hovring	Flygtillstånd under vilket helikopter står stilla i luften över en viss punkt (hovringspunkt) eller är under så långsam förflyttning utmed marken (förflyttningshovring) att tillskottslyftkraft inte erhålls
Hovringstaxning	Förflyttning med helikopter genom hovring med markeffekt
Hovringsväg	Inom flygplats anvisad eller definierad väg för helikopters hovringstaxning
Huvudbana	Rullbana med en minsta längd/bredd av 1800/25 m och utrustad för instrumentlandning med militära flygplan
Huvudbas (Bas 90)	Flygbas med huvuddel av basbataljon utgångsgrupperad
IFR	Instrument Flight Rules. Instrumentflygregler
ILS	Instrument Landing System. Utrustning placerad på flygplats och i flygplan, som används för att i flygplan kunna bestämma läget under slutlig inflygning mot rullbana
Inflygningsområde	Fastställt område på marken eller i vattnet i anslutning till en banas tröskel med en fastställd utsträckning i sida och längd och vars mittlinje utgör en förlängning av banans centrumlinje

Inflygningsljus	Ljus avsedda att ge vägledning under slutskedet av en inflygning. De är placerade på eller symmetriskt kring en rullbanas förlängda centrumlinje
Instrumentflygplats	Benämning på en av LFV godkänd enskild flygplats, allmän flygplats eller för civil luftfart upplåten militär flygplats där härför godkänd personal utövar flygtrafikledningstjänst
Kommandocentral (KC)	Den plats på en huvudbas varifrån den minutaktuella bastjänsten och därmed sammanhängande flygverksamhet leds och samordnas
Klargöringsplatta	Platta för klargöring av upp till åtta krigsflygplan samtidigt
Kortbana	Rullbana med en minsta längd/bredd av 800/17 m samt utrullningssträckor om 200 m. (Banklass 5 och 6)
Kortbana, friliggande	Kortbana, belägen utanför flygbasområdet eller som inte är ansluten till huvudbanan via taxiväg
Krigsflygplan	Med krigsflygplan avses flygvapnets jakt-, attack- och spaningsflygplan samt kombinationer av dessa. Även f d jakt-, attack- och spaningsflygplan som nyttjas inom Försvarmakten för t ex mål- eller försöksverksamhet är krigsflygplan. Däremot inte stridsutrustade versioner av skol- och transportflygplan eller helikoptrar
Landningsstråk	Område avsett för luftfartygs start och landning, i regel inte försett med belagd yta
Ledningscentral (LC) (Def-1 Anbas)	Fortifikatoriskt skyddat utrymme varifrån en flygplatschef vid en civil flygplats utövar sin ledning
Ledningscentral (LC) (Def-2 RML-F)	Ledningscentral, varifrån flygplatschefen leder civil flygtransportverksamhet i beredskap och krig
LFV	Luftfartsverket
Luftfartyg	Anordning (flygplan, helikopter etc) som kan erhålla bärkraft i atmosfären genom luftens reaktioner, med undantag av dess reaktioner mot jordytan
Manöverområde (Def-1 Anbas)	Vid krigsbas upprättat område avsett för flygplans start och landning samt rörelser i samband med detta
Manöverområde (Def-2 RML-F)	Den del av flygplats som är avsedd för luftfartygs start, landning och taxning. I manöverområdet ingår dock inte plattor, uppställningsplatser, klargöringsområden eller flygplanvägar
Markeringskäpp	Reflexstav för markering av ban-/vägsträckning, hinder mm
Medgivande	Avvikelse från RML-F norm som gäller tills vidare
METAR	Väderobservation för luftfarten enligt METAR-koden
MIF	Militär flyginformationstjänst för flygplats i fred
MIK	Militär flyginformationstjänst för flygplats i krig
MIL AIP	Military Aeronautical Publication
MILFAX	Militär telefaxutrustning till vilken kryptoutrustning anslutits
MILTEX	Militär textöverföring. System som genom användning av ATN och ATL kan nå valfri annan MILTEX-utrustning
Militär flygplats	Flygplats för vilken militär chef är huvudman
MILVOX	Militär digitaltelefon med kryptoutrustning
NDB	Non Directional Beacon. Markradiofyr som sänder rundstrålande radiosignaler genom vilka man med flygplanmottagare kan bestämma kurs till eller bäring från fyren
Nominell glidbana	För visst landningshjälpmedel fastställd glidbana
O-bas	Flygbas vid vilken klargöring, service och reparation av angiven flygplantyp ska kunna utföras
Optisk glidbanefyr	System för optisk glidbaneindikering som vid landning anger nominell glidbana (ex vis PAPI)
PAPI	Anläggning för visuell glidbaneindikering som i slutskedet av en inflygning ger fortlöpande informationer om luftfartygets avvikelser i höjddled från anläggningens glidbana
PAR	Precision Approach Radar. Radarutrustning som används för att från marken leda flygplan till landning
PCN	Pavement Classification Number. En siffra som anger belagd ytas bärighet. Jfr ACN
Platta	På flygplats avdelat område för flygplans klargöring, lastning samt uppställning
PLN	Färdplan för flygning enligt militära flygregler
Precisionsinflygning	Instrumentinflygning för landning som företas med stöd av radionavigeringshjälpmedel, vilka ger flygföraren kontinuerlig information om flygplanets läge. Läge ges i höjd- och sidled refererande till avsedd glidbana resp inflygningslinje. TILS, PAR, ILS med GP är militära precisionsinflygningshjälpmedel
Precisionsbana	Rullbana avsedd att användas vid precisionsinflygning
QAM	Specialobservation med uppgifter i klarspråk om aktuellt väder vid flygplats
QBC	Väderobservation från flygplan
Reservbas	Flygplats som efter tillförsel av basförband samt erforderlig utbyggnad av basanordningar kan betjäna krigsflygplan
Reservstartbana	Vägsträcka vid flygbas som iordningställd för enstaka start med flygplan då annan bana inte kan nås
Ringtryck	Lufttryck i däck, uttryckt i enheten kPa
Rullbana	På flygplats avgränsad rektangulär yta iordningställd för flygplans rullning vid start och landning
Röjd yta	Skogsröjd normerad markyta i anslutning till och parallell med yttre stråk
SAR	Search and Rescue. Flygräddningstjänst
SRE	Surveillance Radar Equipment. Övervakningsradar
Sidobas	Flygbas som efter tillförsel av basförband kan betjäna krigsflygplan
Smalbana	Rullbana med en minsta längd/bredd av 2000/12 m

Start- och stigområde	Område på marken eller vattnet i anslutning till en rullbanas slut, med fastställd utsträckning i sida, längd och höjd
Stationsområde	Del av flygplats avsedd för civil verksamhet. Området omfattar stationsbyggnader, stationsplattor, driftbyggnader, hangarer, hangarplattor, fordonsparkering mm
Strategisk flygbas (Bas 08/T)	Flygplats där flygbasenheter utgångsgrupperar och om möjligt fortsätter att använda som bakre underhållsbas
Stripmålning	Uppdelning av målade färgfält för att säkerställa friktion
Stråk	Se <i>Banstråk</i> respektive <i>Landningsstråk</i>
SYNOP	Väderobservation enligt SYNOP-koden
Sättningszon	Den del av en rullbana som är avsedd för flygplans sättning vid landning
Sättpunkt	Den punkt där den nominella glidbanan träffar rullbanan
TAF	Terminal Aerodrome Forecast. Flygplatsprognos enligt internationell kod
Taktisk flygbas (Bat 08/T)	Flygbas för framskjuten basering
Taxibana	Normerad väg med terrasserat område utanför bankanterna, avsedd flygplans körning för egen motor
Taxiväg	Väg avsedd för förflyttning av flygplan för egen motor. Jfr Flygplanväg
Taxning	Flygplans rörelse för egen motor på marken (vattnet), med undantag för start och landning. För helikopter innefattas förflyttningshovring med fart som vid normal taxning
T-bas	Flygbas vid vilken klargöring av viss angiven flygplantyp ska kunna utföras
TILS	Tactical Instrument Landing System. Ett landningshjälpmedel som ger sid- och höjdinformation till flygplanet och vägleder piloten till en säker landning
TLF	Trafikledare (flygledare) vid fältet. TLF normala uppehållsplats är i en TLF-kärna i anslutning till rullbana. Alternativ uppehållsplats är i så kallad "Lågt TWR"
Trafikområde	Område inom flygplats/flygbas där flygplan kan framföras, bogseras eller ställas upp
Trafikpost	Personal med uppgift att upprätta fast eller löpande avspärning på flygplanväg/taxiväg så att flygplanens framförande på marken ej hindras av övrig trafik
Trafiksignalanläggning	Flygvapnets trafiksignalanläggningar består av bantrafikljus och vägtrafikljus. Se <i>Bantrafikljus</i> respektive <i>Vägtrafikljus</i>
Transportflygplan	Flygplan som har luftvärdighetsgodkännande för person- och materieltransport
Transportflygplatta	Platta med egen taxibana, för uppställning av transportflygplan
TRID-ljus	Tröskelidentifieringsljus. Ljus anordnade vid en bantröskel för att underlätta identifieringen av tröskeln
Tröskel	Början av den del av rullbana som är användbar för landning, sett i landningsriktningen. Inflyttad tröskel är en tröskel som inte är placerad vid ytterändan av en bana
TWR	Aerodrome Control Tower. Flygledartorn. Enhet som utövar flygplatskontrolltjänst
Upl flyg	Upphållsplats för flygande personal vid beredskap och i anslutning till flygföretag
Utrullningshinder	Nät placerat i utrullningsområde, avsett att fånga upp och bromsa utrullande flygplan
Utrullningsområde	Område avsett att minska risken för skador vid utrullning. Områdets mittlinje utgör en förlängning av rullbanans centrumlinje
Verklig banlängd	Nominell banlängd korrigerad för höjd över havet, rullbanelutning och referenstemperaturens avvikelse från standardatmosfären
VFR	Visual Flight Rules. Visuella flygregler. Jfr IFR
Vägpost	Personal med uppgift att hindra obehörig trafik att passera av basbataljonchefen fastställda inpasseringspunkter

Förteckning över svenska militära flygbaser

Namn	Län	FV-kod 1	FV-kod-2	ICAO-1	Från år	Text
Flottiljflygplatser (motsv.)						
Västerås/Hässlö	U	F 1	01	ESOW	1931	Stockholm-Västerås. Även CVV flygplats. Tidigare ICAO-kod: ESCD
Stockholm/Hägernäs	B	F 2			1919	
Linköping/Malmen	E	F 3	03	ESCF	1911	Malmslätt. F 13M, F 16M, F 17M, CVM, FC
Östersund/Frösön	Z	F 4	04	ESNZ	1927	Tidigare ICAO-kod: ESPC
Ljungbyhed	L	F 5	05	ESTL	1911	Tidigare ICAO-kod: ESDA
Karlsborg	R	F 6	06	ESIA	1935	
Såtenäs	R	F 7	07	ESIB	1939	
Stockholm/Barkarby	B	F 8	08	ESKB	1926	Tidigare ICAO-kod: ESCI
Göteborg/Säve	O	F 9	09	ESGP	1941	Tidigare ICAO-kod: ESIC
Ängelholm/Barkåkra	L	F 10	10	ESDB	1945	
Nyköping/Skavsta	D	F 11	11	ESKN	1939	Stockholm /Skavsta. 1939: Först Fält 11. Tidigare: ESCJ
Kalmar	H	F 12	12	ESMQ	1942	Törneby. Tidigare ICAO-kod: ESDC
Norrköping/Bråvalla	E	F 13	13	ESCK	1943	
Halmstad/Mickledala	N	F 14	14	ESMT	1944	Tidigare ICAO-kod: ESDE
Söderhamn/Östansjö	X	F 15	15	ESCL	1946	Sandarne
Uppsala/Ärna	C	F 16	16	ESCM	1941	
Ronneby/Kallinge	K	F 17	17	ESDF	1944	
Stockholm/Tullinge	B	F 18	18	ESCN	1944	Riksten. 1943: Först Fält 40
Luleå/Kallax	BD	F 21	21	ESPA	1939	Kallaxheden. 1939: Först Fält 20
Arboga	U	CVA	19	ESQO	1944	
Stockholm/Berga	B			ESQP	1961	
Krigsflygbaser/Övningsflygbaser/Övriga militära flygfält						
Sjöbo/Björka	M	Fält 1	23	ESFJ	1939	
Sövdeborg	M	Fält 2		ESMI	1939	Sövde. Tidigare FV-bet: F 5S, Ssö
Ripa	L	Fält 3			1939	Tidigare FV-bet: F 5Ra, SRa
Kristianstad/Everöd	L	Fält 4	20	ESMK	1939	
Badened	R	Fält 5			1939	Badene
Hasslösa	R	Fält 6	35	ESFH	1939	
Jonstorp	R	Fält 7			1939	
Moholm/Bällefors	R	Fält 8	36	ESFM	1939	Mockeltorp
Kyrketorp	R	Fält 9			1939	Del av Fä 8 fr o m Bas 60-utbyggnaden
Larslund/Enstaberga	D	Fält 10		ESKP	1939	
Ölme	S	Fält 11			1940	F 11 fr o m 1940
Väsby	C	Fält 12			1939	
Gryttjom	C	Fält 13		ESKG	1939	
Tierp/Nygård	C	Fält 14	48	ESKT	1939	
Borlänge/Rommeled	W	Fält 15	44	ESSD	1926	Nytt fältnr: Fält 50, men utbyggdes som övningsflygplats istället
Brattforsheden	S	Fält 16		ESSM	1939	
Vännäs	AC	Fält 17			1922	
Hällnäs/Lund	AC	Fält 18			1939	
Olofsfors/Nordmaling	AC	Fält 19			1939	
Råda/Björnegården	R	Fält 20	37	ESFR	1940	1986- Råda-Såtenäs
Lidköping/Hovby	R	Fält 21	34	ESGL	1940	Ekgården
Säware	R	Fält 22			1940	

Bild 6. Solig dag på krigsbasen. En värnpliktig flygmekaniker tar en paus vid sin SAAB B 17.

Namn	Län	FV-kod 1	FV-kod-2	ICAO-1	Från år	Text
Sundbro	C	Fält 23		ESKC	1940	
Viksta/Sommaränge	C	Fält 24			1940	
Orsa/Tallhed	W	Fält 25		ESSR	1940	Tidigare ICAO-kod: ESNR
Östersund/Optand	Z	Fält 26		ESNM	1940	Ope
Strömsund/Hallviken	Z	Fält 27		ESNA	1940	Tidigare FV-bet: J 3
Gunnarn/Hedlunda	AC	Fält 28	60	ESPD	1941	Storuman
Storberg	BD	Fält 29			1941	
Moskosel/Malmesjaure	BD	Fält 30			1941	
Unbyn	BD	Fält 31			1940	
Heden/Övre Heden	BD	Fält 32	61	ESPJ	1940	

Bild 7. Kungl Göta flygflottilj (F 9) vid Säve norr om Göteborg, lodbild från 4 000 m höjd 1959. (Foto: Flygvapnet F 14)

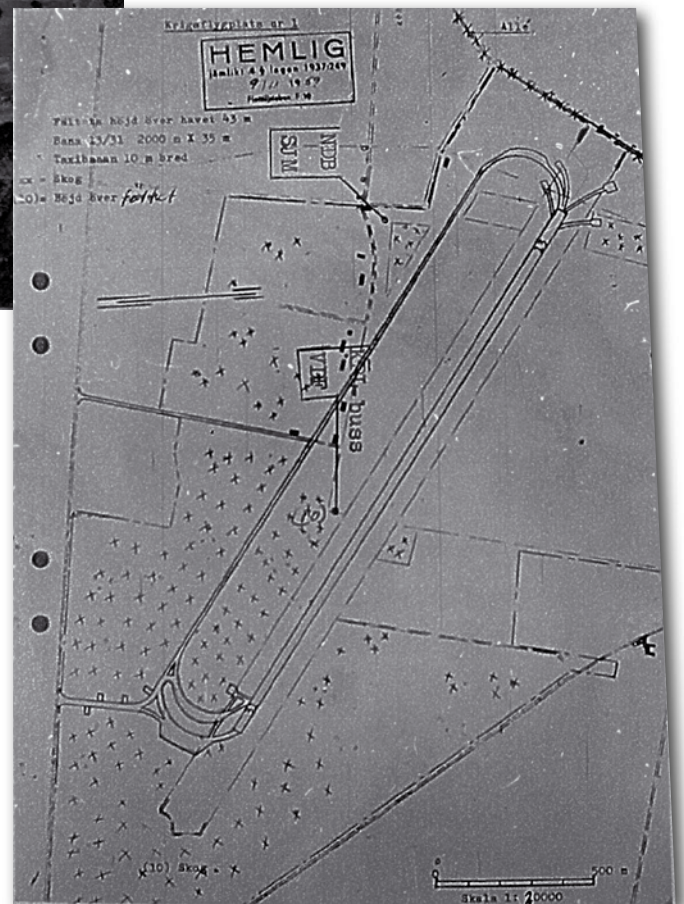

Bild 8. Flygplatskarta från Fält 1, en av de många hemliga krigsflygplatserna under Kalla krigets dagar, med standardutformningen av krigsflygbas i Bas 60-systemet. (KrA)

Namn	Län	FV-kod 1	FV-kod-2	ICAO-1	Från år	Text
Gällivare/Kavaheden	BD	Fält 33		ESNG	1941	(Fält 47)
Kalixfors	BD	Fält 34		ESUK	1941	Tidigare FV-bet: ÖNKi
Söderhamn/Mohed	X	Fält 35		ESUM	1941	
Åkerby/Gräve	T	Fält 36			1940	
Hultsfred	H	Fält 37	28	ESSF	1942	
Forsvik/Humsjöhult	R	Fält 38			1941	Flugebyn
Överkalix/Naisheden	BD	Fält 39		ESNE	1942	
Fällfors	AC	Fält 40	66	ESUF	1955	
Åmsele	AC	Fält 41	67	ESUA	1960	
Vidsel	BD	Fält 42	62	ESPE	1959	
Kramfors/Sollefteå	Y	Fält 43	56	ESNK	1974	Gistgårdsön
Kubbe	Y	Fält 44	57	ESNI	1960	
Sättna	Y	Fält 45	58	ESNT	1964	
Färila	X	Fält 46	59	ESNF	1963	
Piteå	BD	Fält 48	68	ESNP	1968	Långnäs
Jokkmokk	BD	Fält 49	69	ESNJ	1979	
Gävle-Sandviken	X	Fält 52	39	ESSK	1971	Rörvik
Gimo	C	Fält 54	49	ESKA	1960	Lunda, Alunda, Alunda/Gimo
Eskilstuna/Kjula	D	Fält 56	46	ESSU	1962	
Strängnäs/Malmby	D	Fält 57	50	ESKS	1963	
Björkvik	D	Fält 58	42	ESKX	1967	
Sjöbo/Tågra	M	Fält 81			1958	Byggd som krigsflygplats
Ålem	H	Fält 83			1962	Byggd som krigsflygplats
Knislinge	L	Fält 84	25	ESFI	1964	
Byholma	G	Fält 85	26	ESFY	1962	
Kosta	G	Fält 87	31	ESFQ	1964	
Uråsa	G	Fält 88	27	ESFU	1959	
Enerйда/Lidhult	G	Fält 89			1959	Byggd som krigsflygplats
X		Sb 1			1959	
X		Sb 2			1959	
X		Sb 3			1959	
Bunge	I	OF			1939	Tidigare FV-bet: Ö 2
Roma	I	OR			1939	
Rinkaby	L	Sry			1924	Tidigare FV-bet: Ö 4
Havgård	L	F 5H			1942	
Kvidinge	L	F 5K			1939	
Ystad/Nybro	M	F 5Y			1940	
Boden	BD	F 21B		ESPG	1922	Tidigare FV-bet: ÖNB
Kalix	BD	F 21K			1938	Tidigare FV-bet: ÖNKa
Klockrike/Vågersta	E				1939	Tillfällig utbaserings av F 3 vid krigs- utbrottet 1939
Skänninge/Linnevad	E				1939	Tillfällig utbaserings av F 3 vid krigs- utbrottet 1939
Stava	I				1940	
Väske	I				1940	
Hägerstalund	B				1915	Byggs ut till Barkarby flygfält på 1930-talet
Norra Åsum/ Artilleriregementet	L				1956	Artilleriflyget
Villingsberg	T				1947	Artilleriflyget
Älvdalen/Övningsfältet	W				1961	Artilleriflyget
Stockholm/Gärdet	A				1910	
Uppsala/Artillerireg	C				1914	
Skillingaryd	F				1913	
Eksjö/Ränneslätt	F			ESUB	1918	Tidigare ICAO-kod: ESMC

Namn	Län	FV-kod 1	FV-kod-2	ICAO-1	Från år	Text
Växjö/Kronobergshed	G				1916	
Visby/Visborgsslätt	I				1922	
Bonarpshed	L				1911	
Limhamn/Militära övningsfältet	M				1929	
Göteborg/Kviberg	O				1911	
Fristad hed	P				1913	
Vårgårda/Tånga hed	P				1915	
Vänersborg/ Tenggrenstorp	P				1916	
Axvall	R				1912	
Karlsborg/Gråshult	R				1915	Senare del av F 6 område
Skövde/Heden/K 3	R				1919	
Karlstad/I 22	S				1917	Regementets övningsfält
Trossnäs/Värmlands regemente	S				1911	Regementets exercisfält
Örebro/Svea trängkår	T				1911	
Gävle/Valla/I 14	X				1911	
Östersund/A 4	Z				1911	A 4 exercisfält
Sollefteå/I 21	Y				1937	
Umeå/I 20	AC				1917	
Boden/I 19	BD				1916	
Boden/Klinten	BD				1914	
Ånn	Z				1968	Armén
Kilafors	X				1939	
Dala-Järna	W			ESKD	1942	
Trehörningsjö	Y				1939	
Hemavan	AC				1941	
Öjebyn	BD				1939	
Erikstad	P				1940	Arméövning
Rangeltorp	R				1940	Arméövning
Vara	R				1940	Arméövning
Gnesta/Södertuna	D				1915	Arméövning
Stora Kungsladugård	D					Arméövning
Vingåker	D				1920	Arméövning
Alvesta/Gustavsberg	G				1917	Arméövning
Jätsberg	G				1917	Arméövning
Mellerud	P				1920	Arméövning
Falköping/Redberga	R				1912	Arméövning
Frösthult/Ekeborg	U				1924	Arméövning
Krylbo	W				1924	Arméövning
Reservvägbaser/ Reservstartstråk/Kortbanor/ Smalbanor						
Järlåsa/Åland	C	S 97			1964	
Älvkarleby	C	S 81			1966	
Gimo	C				1965	(Gimo-1)
Björklinge	C				1968	(Uppsala-1)
Enköping/Tillinge	C	B 32			1964	Gamla E 18
Ekolsund	C					Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
Barva	D				1968	(Kjula-1)
Kjulaåsen	D				1990	(Kjula-2)
Eskilstuna	D				1990	(Kjula-3). E20 motorväg, 2 banor, delvis förberedd
Stigtomta	D				1958	(Skavsta-R1). S F11, O Stigtomta, allm väg
Klockrike/Älvan	E				1964	(Malmen-1)

Namn	Län	FV-kod 1	FV-kod-2	ICAO-1	Från år	Text
Lambohov	E				1992	(Malmen-2)
Östra Husby	E	S 70				Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
Linköping/Vårdsberg	E				1960	(SAAB-R1). Reservstartstråk på Rv, SO SAAB-fältet
Klevshult/Jussö	F				1967	(Hagshult-1:1) Gamla E4
Klevshult	F					(Hagshult-1:2) E4 motorväg, 2 banor
(Hagshult-2)	F				1985	(Hagshult-2)
(Hagshult-3)	F				1986	(Hagshult-3)
Hallarp	G				1968	(Byholma-1). Vid Rås
Åsen	G				1989	(Byholma-2)
(Uråsa-1)	G				1968	(Uråsa-1)
Fagerås	G				1964	Samma som Mokorset R 8?
Hovmantorp	G	S 46			1966	
Nottebäck	G	S 42				Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
Åseda	G					Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
(Hultsfred-1)	H				1968	(Hultsfred-1)
Målerås	H				1991	
Tokebo	H	S 11			1966	Övningsvägbas 1966--
Ryssby/Rinkabyholm	H	S 61			1964	(Kalmar-R1) (Kalmar-1). Rv 15. Överfört till reservstartstråk
Västervik	H					Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
Algutsboda	H					Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
Bro	I	B 0			1964	Visby-1
Follingbo	I				1970	Visby-2
Slite	I				1990	Ej byggd?
Jämjö	K	S 71			1965	
Hallabro	K				1966	Värmanshult
Klippan	L				1980	
Åhus	L	S 32			1962	Gustav Adolf
Revinge	M	S 17			1967	Skatteberga (Sjöbo-1)
Åkarp	M	S 47				E 6 motorväg, 2 banor
Rebbelberga	M	S 49				Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
Åstorp	M	S 34				Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
Sjöbo/Klosteraåsen	M				1958	(Sjöbo-R1). S Få 1, reservstartstråk på Rv 12
Falkenberg	N	S 21			1964	Gamla Björkäng
Kungälv	O	S 56				(Säve-1) E 6 motorväg, 2 banor
Alingsås	P				1964	
Gillstad	R				1992	(Råda-1)
Håle-Täng	R				1992	(Råda-2)
Lavad	R				1992	(Råda-3)
Mellby	R				1992	(Råda-4)
Hjo	R				1967	Norra Fågelås (Karlsborg-1)
Vara	R				1967	Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
Götene	R				1967	Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
Floby	R				1967	Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
Grävlinge	U				1990	E18 motorväg (Hässlö-1:2) 2 banor
Heby	U				1963	Övningsvägbas 1964-
Tillberga	U				1967	Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
(Rommeled-1)	W				1968	(Rommeled-1)
(Rommeled-2)	W				1990	(Rommeled-2)
(Rommeled-3)	W				1990	(Rommeled-3)
(Färila-1)	X				1964	(Färila-1)
(Färila-2)	X				1991	(Färila-2)

Namn	Län	FV-kod 1	FV-kod-2	ICAO-1	Från år	Text
(Färila-3)	X				1991	(Färila-3)
Gysinge	X	S 41				
Norråla	X				1964	(Söderhamn-1)
Hassela	X					Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
Ljusdal	X	B 30				Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
(Kubbe-1)	Y				1970	(Kubbe-1)
(Kubbe-2)	Y				1990	(Kubbe-2)
Ånge	Y				1968	Granboda
Örnsköldsvik	Y	R 19			1964	Överhörån
Stocke/Frösön	Z				1988	(Frösön-1)
Optand	Z				1992	(Frösön-2) På E 75
Optand	Z				1994	Alt. 2. (Frösön-3) Ope flygfält
(Gunnarn-1)	AC				1970	(Gunnarn-1)
(Gunnarn-2)	AC				1990	(Gunnarn-2)
(Gunnarn-3)	AC				1992	(Gunnarn-3)
(Fällfors-1)	AC				1970	(Fällfors-1)
(Fällfors-2)	AC				1987	(Fällfors-2)
(Fällfors-3)	AC				1987	(Fällfors-3)
(Åmsele-1)	AC				1967	(Åmsele-1)
(Åmsele-2)	AC				1985	(Åmsele-2)
(Åmsele-3)	AC				1985	(Åmsele-3)
Finnträsk	AC	S 65			1965	
Bjurholm	AC				1966	Rv 92, 45 km V Umeå
"AC22"	AC	R 48			1967	Ej byggd? Möjligt objekt mars 1967
(Kallax-1)	BD				1965	(Kallax-1)
Antnäs	BD				1992	(Kallax-2)
(Heden-1)	BD				1968	(Heden-1)
(Jokkmokk-1)	BD				1994	(Jokkmokk-1)
(Jokkmokk-2)	BD				1986	(Jokkmokk-2)
(Vidsel-1)	BD				1967	(Vidsel-1)
(Vidsel-2)	BD				1987	(Vidsel-2)
(Vidsel-3)	BD				1987	(Vidsel-3)
Balsjö	BD				1977	(Piteå-1)
Långträsk	BD				1966	Länsväg 373, 50 km V Piteå
Civila flygplatser med militär användning						
Hagshult	F	C 18	29	ESMV	1938	Värnamo/Hagshult
Visby	I	C 25	43	ESSV	1942	F 13G, F 16G, F 17G
Arvidsjaur	BD			ESNX	1984	
Stockholm/Arlanda	B		02	ESSA	1960	Halmsjön ca 1948--, Arlanda flygplats 1961--
Stockholm/Bromma	A	C 8	45	ESSB	1936	SASO
Göteborg/Landvetter	O			ESGG	1977	
Göteborg/Torslanda	O			ESGB	1923	
Malmö/Sturup	M			ESMS	1972	
Malmö/Bulltofta	M			ESMM	1919	
Linköping/SAAB	E			ESSL	1935	Tannefors, SAAB
Norrköping/ Kungsängen	E	C 4	41	ESSP		SANK
Jönköping/Axamo	F			ESGJ	1961	
Sundsvall/Härnösand	Y	C 30		ESNN	1944	Midlanda, Skeppsholmen
Örnsköldsvik/Gideå	Y			ESNO	1961	
Umeå	AC			ESNU	1961	
Skellefteå	BD			ESNS	1963	
Kiruna	BD			ESNQ	1960	
Trollhättan	P	C 31		ESGT	1938	Malöga. Trollhättan-Vänersborg

Namn	Län	FV-kod 1	FV-kod-2	ICAO-1	Från år	Text
Karlstad	S		53	ESOK	1990	
Karlstad (gamla flygplatsen)	S				1945	
Växjö/Kronoberg	G			ESMX	1970	
Karlskoga	T			ESKK	1970	
Örebro	T		47	ESOE	1990	
Örebro/Gustavsvik	T				1939	
Jönköping/Munksjö	F				1935	
Skövde	R			ESMY	1989	
Skövde (gamla flygplatsen)	R				1938	
Nyköping/Nyge	D			ESCY	1959	Brandholmen
Norrtälje	B			ESSN	1937	
Skå-Edeby	B			ESSE	1937	
Eskilstuna/Ekeby	D	C 7		ESSC	1937	
Gnesta/Vängsö	D			ESSZ	1937	
Stigtomta	D	C 9			1937	
Hästholmen	E				1923	
Exen	G				1929	
Feringe	G			ESMG	1936	
Fagerhult	L			ESMF	1933	
Eslöv	M	C 20		ESME	1938	
Varberg/Getterön	N			ESGV	1937	
Backamo	O			ESGA	1938	
Strömstad/Näsinge	O			ESGS	1935	
Limhamn/Fältet	M				1910	
Virtuella, fiktiva flygbaser						
Horn	(E)				1965	Övningsbas för Bas 60, modell på F 2
Åbybasen	(D)				1965	Övningsbas för Bas 60, likheter med Fält 56
Planerade flygbaser (ej byggda)						
Stöde	Y	(Fält 45)				Byggdes vid Sättna istället
Ljusdal	X	(Fält 46)				Byggdes vid Färila istället
Harads	BD	(Fält 47)				Övn flygplats vid Gällivare istället
Bjurholm	BD	(Fält 48)				Alt.1. Byggdes vid Piteå/Långnäs istället
Balsjö	BD	(Fält 48)				Alt.2. Byggdes vid Piteå/Långnäs istället
Rommehed	W	(Fält 50)				Utbyggd, men som övningsflygplats
Östervåla	U	(Fält 51)				Ej byggd, utgick 1963
Riala	B	(Fält 53)				Alt.1. Ej byggd
Lovisedal	B	(Fält 53)				Alt.2. Ej byggd
Rimbo	B	(Fält 53)				Alt.3. Ej byggd
Heby	U	(Fält 53)				Alt.4. Byggd som vägbas istället
Rimbo	B	(Fält 54)				Byggdes vid Gimo/Lunda istället
Bro	I	(Fält 55)				Ej byggd, utgick 1962
Mariefred	D	(Fält 56)				Byggdes vid Eskilstuna/Kjula istället
Vängsö	D	(Fält 57)				Byggdes vid Strängnäs/Malmby istället
Katrineholm	D	(Fält 59)				Ej byggd, utgick 1963
Örebro	T	(Fält 60)				Alt.1. Ej byggd, utgick 1962
Eksjö	F	(Fält 60)				Alt.2. Ej byggd, utgick 1962
Tystberga	D	(Fält 60)				Alt.3. Ej byggd, utgick 1962
Trosa	D	(Fält 60)				Alt.4. Ej byggd, utgick 1962
Valdemarsvik	E	(Fält 61)				Alt.1. Ej byggd, utgick 1967
Rimforsa	E	(Fält 61)				Alt.2. Ej byggd, utgick 1967

Namn	Län	FV-kod 1	FV-kod-2	ICAO-1	Från år	Text
Östra Ryd	E	(Fält 61)				Alt.3. Ej byggd, utgick 1967
Mjölby	E	(Fält 62)				Ej byggd, utgick 1963
NO Kristianstad	L	(Fält 82)				Alt.1. Ej byggd
Markaryd	G	(Fält 82)				Alt.2. Ej byggd
Karlshamn	K	(Fält 82)				Alt.3. Ej byggd
Osby	L	(Fält 84)				Byggdes vid Knislinge istället
Alingsås	P	(Fält 86)				Alt.1 Tidvis planerad som vägbas. Ej byggd
Borås	P	(Fält 86)				Alt.2 Tidvis planerad som vägbas. Ej byggd
Måilla	G	(Fält 87)				Byggdes vid Kosta istället
Huseby	G	(Fält 89)				Byggdes vid Eneyda istället
X		(Sb 1)				Alt.1. Byggdes på annan plats istället
X						Rekogn. vägbaser B 3LA-projektet. 1970- Ca 250 st?
(Frösön-3)	Z					Alt. 1. Väg vid F 4. Ej byggd
Gislaved	F				1947	Krigsflygplats. Ej byggd
Mellerud	P				1947	Krigsflygplats. Ej byggd
Urmeå	AC				1942	Flottiljflygplats. Ej byggd
Karlstad	S				1936	Flottiljflygplats. Ej byggd
Vadstena	E				1924	Flygkårsflygplats. Ej byggd
Lund	M				1914	
Åmot	X				1914	
Duved	Z				1914	
Trollhättan/Hullsjön	P				1917	
Luftballongfält (motsv.)						
Bofors	T				1940	Spärrballongkompani 1940
Degerfors	T				1940	Spärrballongkompani 1940
Ljungaverk	Y				1940	Spärrballongkompani 1940
Stockholm/ Kungsholmen	A				1915	
Stockholm/Frösunda	B				1915	
Vaxholm	B				1914	
Jönköping/Art reg	F				1915	
Skillingaryd	F				1915	
Boden/Klinton	BD				1915	
Boden/Sveafältet	BD				1915	
Fartyg/Ballongfartyget nr 1					1902	
Isbaser						
Östervåla/Tämnaren	C				1958	
Furåsa/Tåkern	E				1950	
Linköping/Roxen	E				1953	Tvärskogsudde
Norrköping/Bråviken	E				1953	(+Försöksvägbas!) 1953
Sangis	BD				1950	
Norrtälje/Limmaren	B	F 2N			1939	
Karlsborg/Bottensjön	R				1940	
Såtenäs/Brandsfjorden	R				1939	
Ljusdal	X				1942	
Norrbo/Norra Dellen	X				1942	
Trehörningsjö/Inre Lemesjön	Y				1941	
Berg/Storsjön	Z				1942	
Kall/Kallsjön	Z				1942	
Ånn/Ånnsjön	Z				1942	
Tavelsjö/Tavelsjön	AC				1940	
Gällivare/Vassaresjön	BD				1943	
Luleå/Norra hamnen	BD				1941	

Namn	Län	FV-kod 1	FV-kod-2	ICAO-1	Från år	Text
Piteå	BD				1941	
Stockholm/Brunnsviken	A				1921	
Rättvik/Siljan	W				1923	
Grangårde	W				1935	
Storuman	AC				1933	
Östhammar	C				1925	Övning 1925
Stockholm/Värtan	A				1912	
Lidingö/Askrikefjärden	B				1913	
Åre/Åresjön	Z				1915	
Östersund/Hammen	Z				1914	
Abisko/Torneträsk	BD				1917	
Morjärv	BD				1917	
Sjöflygbaser/Isbaser						
Stockholm/Lindarängen	A				1913	Rekv. av FV för 1 div/F2 (1/12 1942-31/4 1943)
Stockholm/ Biskopsudden	A				1941	
Stockholm/Galärvarvet	A				1913	
Stockholm/ Skeppsholmen	A				1940	
Stockholm/Stockholms ström	A				1941	
Dalarö/Söderviken	B				1917	
Dalarö/Vadviken	B				1941	
Furusund	B				1915	
Gräddö	B				1941	
Gålö/Björnö	B	F 2G			1940	
Hårsfjärden/Märsgarn	B				1914	
Norrtälje/ Kvisthamraviken	B	F 2N			1939	
Oskar-Fredriksborg	B				1913	
Saltsjöbaden	B				1915	
Vaxholm/Fästningen	B				1916	
Vettershaga	B				1941	
Väddö/Rörvik	B				1941	
Öregrund/Gräsö	C				1941	
Oxelösund/Brannäs	D				1941	
Oxelösund/Stjärnholmsviken	D				1941	
Oxelösund/Tvären	D				1941	
Oxelösund/Vivesta	D				1941	
Arkösund	E				1941	
Linköping/Bergs slussar	E				1922	Roxen
Gryt	E				1940	
Motala/CTV	E				1941	
Linköping/Nybro	E				1927	Roxen
S:t Anna/Gropviken	E				1941	
Torönsborg	E				1941	
Loftahammar/Källvik	H				1940	
Västervik/Lucerna	H	F 2L			1939	
Fårösund	I	F 2F			1926	
Tingstäde	I				1937	
Karlshamn/Stärnövik	K				1942	
Karlskrona/Stumholmen	K	F 2K			1915	
Bosjöklöster/ Ö. Ringsjön	M				1943	
Landskrona/Gråen	M				1915	
Limhamn	M				1939	
Malmö/Hammen	M				1923	
Fjärås/Lygnern	N				1942	
Väröbacka	N				1937	

Namn	Län	FV-kod 1	FV-kod-2	ICAO-1	Från år	Text
Göteborg/Nya Varvet	O				1915	
Göteborg/Torslanda	O				1923	
Hindås/Västra Nedsjön	O				1941	
Uddevalla/Gustavsberg	O				1938	
Alingsås/Stora Färgen	P				1942	
Björbyholm/Mjörn	P				1943	
Gräfsnäs/Anten	P				1942	
Hindås/Östra Nedsjön	P				1942	
Lerum/Aspen	P				1942	
Lövekulle/Mjörn	P	MJ			1945	
Karlsborg/Vanäs udde	R				1928	
Västerås/Viksäng	U				1928	CVV
Leksand/Orsandsbadet	W				1938	
Hornön/Nyadal	Y				1942	
Härnösand/Gustavsvik	Y				1926	
Frösön/ Kungsgårdsviken	Z				1920	
Rundvik	AC				1927	
Boden/Bodträsket	BD				1916	
Boden/Buddbyträsket	BD				1935	
Haparanda/Salmishamn	BD				1917	
Kiruna/Luossajärvi-1	BD					
Flygplandepåfartyget Dristigheten					1931	
Flygplankryssaren Gotland					1934	
Helikopterbaser						
Stockholm/Gärdet	A				1977	
Muskö	B				1965	Marinen
Bålsta	B				1985	
Oskar-Fredriksborg/AMF 1	B				1975	Marinen. Tidigare KA 1
Stabbo	B				1959	Marinen
Strängnäs/Milostab M	D				1977	
Gotska Sandön	I				1960	Marinen
Karlskrona/Stumholmen	K				1958	Marinen

Bild 9. En S 32C Lansen klagörs för fotouppdrag 1964. Bakre klagöringsområdet vid gamla Malmslättsvägen nära F 3, väster om Linköping.

Namn	Län	FV-kod 1	FV-kod-2	ICAO-1	Från år	Text
Hästveda	L				1985	
Varberg/Fästningen	N				1980	Marinen
Göteborg/Torslanda-1	O				1959	Marinen. Nära Torslanda, övningsbas
Göteborg/Torslanda-2	O				1959	Marinen. Nära Torslanda, övningsbas
Hönö	O				1970	Marinen
Lysekil/Träleberg	O				1970	Marinen. O-bas, tunga helikoptrar
Skredsvik/Cederslund	O				1970	Marinen. O-bas, tunga helikoptrar
Härnösand/KA 5	Y				1958	Marinen
Trängslet	W				1996	
Lycksele	AC				1990	Permanent basering av FM ambulanshelikopter
Jörn	AC				1960	
Abisko	BD				1960	
X					1962	Hkv, MB, Gpl, Lfc, Rrgc m fl
X					1962	FTN-anläggningar m fl
Krika	L				1996	KFÖ Ljungbyhed/Krika. B 51 Uom, arméflygövning
Kramfors	Y				1985	KFÖ
Storlien/Rundhögen	Z				1966	KFÖ
Gällivare	BD				1994	KFÖ
Harsprånget	BD				1967	KFÖ
Morjärv	BD				1960	KFÖ
Niemisel	BD				1960	KFÖ
Fartyg/HMS Belos					1975	
Fartyg/HMS Carlskrona					1985	
Fartyg/Övr marinartyg					1970	
Fartyg/Isbrytare					1960	
Flygbaser i utlandet (vid försvarsmaktens internationella insatser)						
Kemi/Veitsiluoto	FI	F 19			1940	Krigsflygbas/Huvudbas
Romaniemi/Olkajärvi	FI	F 19	Oskar		1940	Krigsflygbas/Arbetsbas/Jaktflyg (Oscar)
Hirvasjärvi	FI	F 19	Nora		1940	Krigsflygbas/Arbetsbas/Bombflyg
Kemijärvi	FI	F 19	Nora 2		1940	Krigsflygbas/Arbetsbas/Bombflyg
Oulo	FI	F 19	Ulrik		1940	Krigsflygbas/Arbetsbas/Jaktflyg
Vaala/Nimisjärvi	FI	F 19	Ulrik 2		1940	Krigsflygbas/Arbetsbas/Jaktflyg
Posio	FI	F 19	Svea		1940	Krigsflygbas/Arbetsbas/ Flygbränsledepå
Beirut (International)	LB			OLBA	1958	UN/UNOGIL, sambands- o. övervakningsflyg
Kananga (Luluabourg)	CG	F 22		FZUA	1961	UN, jakt- och spaningsflyg
Leopoldville/N'Djili (Kinshasa)	CG	F 22		FZAA	1961	UN, jakt- och spaningsflyg
Kamina	CG	F 22		FZFA	1962	UN, jakt- och spaningsflyg
Leopoldville/N'Djili (Kinshasa)	CG			FZAA	1961	UNLAS, flygtransportförband
Lumbumbashi (Elisabethville)	CG			FZQA	1961	UNLAS, flygtransportförband
Kalemie (Albertville)	CG			FZRF	1961	UNLAS, flygtransportförband
Kindu	CG	"F 23"	FK 01	FZOA	2003	UN/MONUC FK 01, FK 02 Flygplatsenheter
Leopoldville/N'Djili (Kinshasa)	CG	"F 23"		FZAA	2003	UN/MONUC FK 01-Det, Flygplatsenhet
Entebbe	UG	"F 23"		HUEN	2003	UN/MONUC FK 01-Det, Flygplatsenhet
Thermez	UZ	FU 01		UTST	2004	NATO/ISAF SWAFRAP C-130 Flygtransportförband
Kabul	AF	FU 01		OKAB	2004	NATO/ISAF SWAFRAP C-130 Flygtransportförband
Camp Bondsteel/Hotel Bravo	KS	KS 14			2006	NATO/KFOR KS 14/Swe Heli Unit
Abu Dhabi	FA	FOB		OMAA	2006	NATO/ISAF SWAF C-130

Förkortningslista till flygbasförteckning

Län

Enligt de tidigare länsbokstäverna:

A	Stockholms stad	O	Göteborg och Bohus län
B	Stockholms län	P	Älvsborgs län
C	Uppsala län	R	Skaraborgs län
D	Södermanlands län	S	Värmlands län
E	Östergötlands län	T	Örebro län
F	Jönköpings län	U	Västmanlands län
G	Kronobergs län	W	Kopparbergs län
H	Kalmar län	X	Gävleborgs län
I	Gotlands län	Y	Västernorrlands län
K	Blekinge län	Z	Jämtlands län
L	Kristianstads län	AC	Västerbottens län
M	Malmöhus län	BD	Norrbottnens län
N	Hallands län		

Länder

AF	Afganistan
CG	Demokratiska Republiken Kongo (Democratic Republic of Congo)
FA	Förenade Arabemiraten
FI	Finland
KS	Kosovo
LB	Libanon
UG	Uganda
UZ	Uzbekistan

Från år

Det år flygbasen färdigställdes efter den första utbyggnadsetappen

Övriga förkortningar

AR	Armén	FOB	Forward Operations Air Base
CVA	Flygvapnets Civila Verkstäder Arboga	ISAF	International Security Assistance Force
CVM	Flygvapnets Civila Verkstäder Malmslätt	KFOR	Kosovo Force
CVV	Flygvapnets Civila Verkstäder Västerås	SWAFRAP	Swedish Air Force Rapid Reaction Force
FM	Försvarmakten	UNLAS	United Nations Light Aircraft Squadron
FV	Flygvapnet	UNMONUC	United Nations Mission in the Democratic Republic of Congo
KFÖ	Krigsförbandsövning	UNOGIL	United Nations Observation Group in Lebanon
MN	Marinen		
O-bas	Ordinarie krigsbas för visst flygslag/flygplantyp		
T-bas	Tillfällig krigsbas för visst flygslag/flygplantyp		

Bana H Huvudbana vid Bas 90-flygbas

Bana B – E	Beteckningar på kortbanor i Bas 90-systemet
Rv	Riksväg

Beteckningar på reservvägbaser, smalbanor och kortbanor, t.ex. Fällfors-2, är interna arkivbeteckningar för projektet

Fältnummerlista

FV-kod 1	Namn
Fält 1	Sjöbo/Björka
Fält 2	Sövdeborg
Fält 3	Ripa
Fält 4	Kristianstad/Everöd
Fält 5	Badened
Fält 6	Hasslösa
Fält 7	Jonstorp
Fält 8	Moholm/Bällefors
Fält 9	Kyrketorp
Fält 10	Larslund/Enstaberga
Fält 11	Ölme
Fält 12	Väsby
Fält 13	Gryttjom
Fält 14	Tierp/Nygård
Fält 15	Borlänge/Rommehed
Fält 16	Brattforsheden
Fält 17	Vännäs
Fält 18	Hällnäs/Lund
Fält 19	Olofsfors/Nordmaling
Fält 20	Råda/Björnegården
Fält 21	Lidköping/Hovby
Fält 22	Sävare
Fält 23	Sundbro
Fält 24	Viksta/Sommaränge
Fält 25	Orsa/Tallhed
Fält 26	Östersund/Optand
Fält 27	Strömsund/Hallviken
Fält 28	Gunnarn/Hedlunda
Fält 29	Storberg
Fält 30	Moskosel/Malmesjaure
Fält 31	Unbyn
Fält 32	Heden/Övre Heden
Fält 33	Gällivare/Kavaheden
Fält 34	Kalixfors
Fält 35	Söderhamn/Mohed
Fält 36	Åkerby/Gräve
Fält 37	Hultsfred
Fält 38	Forsvik/Humsjöhult
Fält 39	Överkalix/Naisheden
Fält 40	Fällfors
Fält 41	Åmsele
Fält 42	Vidsel
Fält 43	Kramfors/Sollefteå
Fält 44	Kubbe
Fält 45	Sättna
(Fält 45)	Stöde

FV-kod 1	Namn
Fält 46	Färila
(Fält 46)	Ljusdal
(Fält 47)	Harads
Fält 48	Piteå
(Fält 48)	Bjurholm
(Fält 48)	Balsjö
Fält 49	Jokkmokk
(Fält 50)	Rommehed
(Fält 51)	Östervåla
Fält 52	Gävle-Sandviken
(Fält 53)	Riala
(Fält 53)	Lovisedal
(Fält 53)	Rimbo
(Fält 53)	Heby
Fält 54	Gimo
(Fält 54)	Rimbo
(Fält 55)	Bro
Fält 56	Eskilstuna/Kjula
(Fält 56)	Mariefred
Fält 57	Strängnäs/Malmby
(Fält 57)	Vängsö
Fält 58	Björkvik
(Fält 59)	Katrineholm
(Fält 60)	Örebro
(Fält 60)	Eksjö
(Fält 60)	Tystberga
(Fält 60)	Trosa
(Fält 61)	Valdemarsvik
(Fält 61)	Rimforsa
(Fält 61)	Östra Ryd
(Fält 62)	Mjölby
Fält 81	Sjöbo/Tågra
(Fält 82)	NO Kristianstad
(Fält 82)	Markaryd
(Fält 82)	Karlshamn
Fält 83	Ålem
Fält 84	Knislinge
(Fält 84)	Osby
Fält 85	Byholma
(Fält 86)	Alingsås
(Fält 86)	Borås
Fält 87	Kosta
(Fält 87)	Målilla
Fält 88	Uråsa
Fält 89	Enerйда/Lidhult
(Fält 89)	Huseby

FV-nummerlista

FV-kod-2	Namn
01	Västerås/Hässlö
02	Stockholm/Arlanda
03	Linköping/Malmen
04	Östersund/Frösön
05	Ljungbyhed
06	Karlsborg
07	Sätenäs
08	Stockholm/Barkarby
09	Göteborg/Säve
10	Ångelholm/Barkåkra
11	Nyköping/Skavsta
12	Kalmar/Törneby
13	Norrköping/Bråvalla
14	Halmstad/Mickledala
15	Söderhamn/Östansjö
16	Uppsala/Ärna
17	Ronneby/Kallinge
18	Stockholm/Tullinge
19	Arboga
20	Kristianstad/Everöd
21	Luleå/Kallax
23	Sjöbo/Björka
25	Knislinge
26	Byholma
27	Uråsa
28	Hultsfred

FV-kod-2	Namn
29	Hagshult
31	Kosta
34	Lidköping/Hovby
35	Hasslösa
36	Moholm/Bällefors
37	Råda/Björnegården
39	Gävle-Sandviken
41	Norrköping/Kungsängen
42	Björkvik
43	Visby
44	Borlänge/Rommehed
45	Stockholm/Bromma
46	Eskilstuna/Kjula
47	Örebro
48	Tierp/Nygård
49	Gimo
50	Strängnäs/Malmbym
53	Karlstad
56	Kramfors/Sollefteå
57	Kubbe
58	Sättna
59	Färila
60	Gunnarn/Hedlunda
61	Heden/Övre Heden
62	Vidsel
66	Fällfors
67	Åmsele
68	Piteå
69	Jokkmokk

Bild 10. Bas 90-karta över ett basområde.
(Anbas 1988)

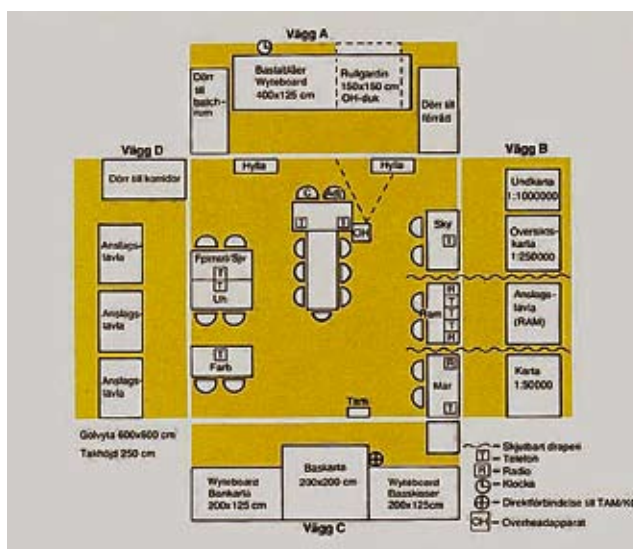

Bild 11. Op-rummet i fortifierad Bascentral (BasC) i Bas 90-systemet.
(Anbas 1988)

ICAO-kodlista

ICAO-1	Namn	Tidigare ICAO-kod
ESCF	Linköping/Malmen	
ESCK	Norrköping/Bråvalla	
ESCL	Söderhamn/Östansjö	
ESCM	Uppsala/Ärna	
ESCN	Stockholm/Tullinge	
ESCY	Nyköping/Nyge	
ESDF	Ronneby/Kallinge	
ESFH	Hasslösa	
ESFI	Knislinge	
ESFJ	Sjöbo/Björka	
ESFM	Moholm/Bällefors	
ESFQ	Kosta	
ESFR	Råda/Björnegården	
ESFU	Uråsa	
ESFY	Byholma	
ESGA	Backamo	
ESGB	Göteborg/Torslanda	
ESGG	Göteborg/Landvetter	
ESGJ	Jönköping	
ESGL	Lidköping/Hovby	
ESGP	Göteborg/Säve	ESIC
ESGS	Strömstad/Näsinge	
ESGT	Trollhättan	
ESGV	Varberg/Getterön	
ESIA	Karlsborg	
ESIB	Såtenäs	
ESKA	Gimo	
ESKB	Stockholm/Barkarby	ESCI
ESKC	Sundbro	
ESKG	Gryttjöm	
ESKK	Karlskoga	
ESKN	Nyköping/Skavsta	ESCJ
ESKP	Larslund/Enstaberga	
ESKS	Strängnäs/Malmby	
ESKT	Tierp/Nygård	
ESKX	Björkvik	
ESME	Eslöv	
ESMF	Fagerhult	
ESMG	Feringe	
ESMI	Sövdeborg	
ESMK	Kristianstad/Everöd	
ESMM	Malmö/Bulltofta	
ESMQ	Kalmar/Törneby	ESDC
ESMS	Malmö/Sturup	
ESMT	Halmstad/Mickledala	ESDE
ESMV	Hagshult	
ESMX	Växjö/Kronoberg	
ESNA	Strömsund/Hallviken	

ICAO-1	Namn	Tidigare ICAO-kod
ESNE	Överkalix/Naisheden	
ESNF	Färila	
ESNG	Gällivare/Kavaheden	
ESNI	Kubbe	
ESNJ	Jokkmokk	
ESNK	Kramfors/Sollefteå	
ESNM	Östersund/Optand	
ESNN	Sundsvall/Härnösand	
ESNO	Örnsköldsvik/Gideå	
ESNP	Piteå	
ESNQ	Kiruna	
ESNS	Skellefteå	
ESNT	Sättna	
ESNU	Umeå	
ESNX	Arvidsjaur	
ESNZ	Östersund/Frösön	ESPC
ESOE	Örebro	
ESOK	Karlstad	
ESOW	Västerås/Hässlö	ESCD
ESPA	Luleå/Kallax	
ESPD	Gunnarn/Hedlunda	
ESPE	Vidsel	
ESPG	Boden	
ESPJ	Heden/Övre Heden	
ESQO	Arboga	
ESQP	Stockholm/Berga	
ESSA	Stockholm/Arlanda	
ESSB	Stockholm/Bromma	
ESSC	Eskilstuna/Ekeby	
ESSD	Borlänge/Rommehed	
ESSE	Skå-Edeby	
ESSF	Hultsfred	
ESSK	Gävle-Sandviken	
ESSL	Linköping/SAAB	
ESSM	Brattforsheden	
ESSN	Norrtälje	
ESSP	Norrköping/Kungsängen	
ESSR	Orsa/Tallhed	ESNR
ESSU	Eskilstuna/Kjula	
ESSV	Visby	
ESSZ	Gnesta/Vängsö	
ESTA	Ängelholm/Barkåkra	ESDB
ESTL	Ljungbyhed	ESDA
ESUA	Åmsele	
ESUB	Eksjö/Ränneslätt	ESMC
ESUF	Fällfors	
ESUK	Kalixfors	
ESUM	Söderhamn/Mohed	

Bild 12. Nutida flygbas med flexibel och lätttrörlig Camp. Jokkmokk, övningen i "Highland" 2006. (Foto: Försvarets Bildbyrå)

Käll- och litteraturförteckning

Källor

- Krigsarkivet, Flygstabens hemliga arkiv, Centralexpeditionen
- Krigsarkivet, Flygstabens hemliga arkiv, Organisationsavdelningen
- Anvisningar för basförband - Bataljonsstab (Anbas Batstab). 1988 års utgåva, Chefen för Flygvapnet, Kristianstad, 1988
- Doktrin för luftoperationer. Försvarmakten, Stockholm, 2003
- RML-F (Regler för militär luftfart; mark, anläggningar och lokaler, del flygplatser och flygbaser).
- Försvarmakten / Militära flyginspektionen, Stockholm, 2000
- Taktisk anvisning för flygbasbataljon 2004. Försvarmakten, Stockholm, 2003

Litteratur

- Fortifikationsförvaltningen. Broschyr. FortF, Stockholm, 1971
- Försvarmakten-Flygvapnet, Samlingssida för publicerade artiklar under flygvapenövning NORDEX 06 (<http://www.flygvapnet.mil.se/article.php?id=16064>).
Publicerad: 14 november 2006 kl 14:00/Uppdaterad: 28 november 2006 av Louise Levin
- Försvarmakten-Flygvapnet, F7 igång i Abu Dhabi
(<http://www.f7.mil.se/index.php?lang=S&c=news&id=34858>).
Publicerad: 21 november 2006 kl 17:10/Uppdaterad: 27 november 2006 kl 15:35 av Henrik Gebhardt
- Försvarmakten-Helikopterflottiljen, Helikoptrar förstärker i Kosovo.
Publicerad: 12 oktober 2006 kl 22:48 av Nina Karlsson
- Försvarmakten-Helikopterflottiljen, Svenska flaggan hissades i Kosovo.
Publicerad: 28 oktober 2006 kl 15:15/Uppdaterad: 13 december 2006 kl 10:55 av Nina Karlsson
- Segerby, Anders, Direkt flygunderstöd i Sverige- en nyhet? KRV C:3, Krigsvetenskap, C-uppsats, Förvarshögskolan, 2005-06-07
- Svensk flygkalender 1938. Kungl. Svenska Aeroklubben och Tidskriften Flygning, Stockholm, 1937
- Svenska Wikipedia, UN Light Aircraft Squadron
(UNLAS) i Kongo (http://sv.wikipedia.org/wiki/UN_Light_Aircraft_Squadron). 15 november 2006
- Svenska Wikipedia, F 22 Kongo, eg U.N. Fighter Wing
(http://sv.wikipedia.org/wiki/F_22_Kongo). 7 augusti 2006

Bild 13. Det moderna internationella insatsförsvaret. Övning Nordex-06. Pathfindergrupp säkrar en flygbas för taktisk flygverksamhet, Hagshult i det svårt konfliktdrabbade "Lowland". (Foto: Försvarets Bildbyrå)

Fortifikationsverket (FORTV) i rollerna som fastighetsägare, byggherre och förvaltare av de svenska militära flygbaserna, har funnit det mycket angeläget att dokumentera den omfattande basutbyggnaden i Sverige under beredskapstiden och fram till 1990-talet samt även den omfattande retardation och avveckling som senare har skett – innan minnena och historien försvinner.

Generaldirektören Sören Häggroth initierade därför under hösten 2005 ett större nationellt sammanhållet flygbas-historiskt dokumentationsprojekt (FBH-projektet), efter samråd med Svensk Flyghistorisk Förening (SFF) och Statens Försvarshistoriska Museer (SFHM).

Som projektledare utsågs FORTV flygfältsexpert, Civ.ing. SVR Hans-Erik Fredbäck. Ett introduktionsbrev med inbjudan att delta i projektet utgick till ett femtiotal noggrant utvalda flygbassakkunniga och ett konstituerande uppstartsmöte hölls den 27 oktober 2005 i Stockholm, varvid bildades en stor referensgrupp och en mindre lednings- och programgrupp. Generalmajor Tomas Warming föreslogs och accepterade att i nära samverkan med projektledaren företräda de i huvudsak ideellt verkande medarbetarna i projektet samt verka som ordförande i en lednings- och programgruppen, där SFF:s styrelse representerades av överste John Hübbert. I programgruppen ingick även flyghistorikerna Lennart Andersson och Bernt Törnell samt ett antal adjungerade sakkunniga experter och temaledare.

I januari 2006 avhölls ett första projektplaneringsmöte i Linköping då en operativ projektgrupp bildades och ett första inriktningsprogram utformades. Mindre temagrupper etablerades för att utarbeta underlag till en bok som planeras komma att utges i regi av Svensk Flyghistorisk Förening under år 2008.

FBH-projektets dokumentationskärna utgörs av ett kvalitets- och spårbarhetssäkrat projektarkiv (se separat rapport) som inom projektet har utarbetats av flyghistorikern Lennart Andersson i nära och gott samarbete med Krigsarkivet.

Bild 14. Kall och primitiv klargöringsmiljö, Jokkmokk 2006. Tankarna vandrar tillbaka till 1940-talet. (Foto: Försvarets Bildbyrå)